

Ungdomsprosjektet i Kristiansand

Utvikling av en ungdomstjeneste med utgangspunkt i bruker- og pårørendeorganisasjonen A-larm

Forfattere:

Siv Merete Kjenes Arnesen og Kristina Sivertsen

Rapport nr. 18-2021, NORCE Samfunn

Prosjekttittel: Utvikling av ungdomstjeneste i A-larm
Prosjektnummer: 101004
Institusjon: NORCE Samfunn
Oppdragsgiver: Helsedirektoratet
Gradering: Åpen
Rapportnr.: 18-2021
ISBN: 978-82-8408-167-0 (trykt)/ 978-82-8408-175-5 (pdf)
Antall sider: 50
Publiseringsmnd.: Juli

Kristiansand, 09.07.2021

Trond S. Mydland
Prosjektleder

Trond S. Mydland
Kvalitetssikrer

Ingrid Helgøy
Leder

Forord

Helsedirektoratet innvilget i 2017 tilskudd til et 3-årig prosjekt kalt *Utvikling av en ungdomstjeneste i A-larm*, under tilskuddsordningen *Frivillig rusmiddelforebyggende innsats*. Bruker- og pårørende organisasjonen A-larm, forskningsinstituttet NORCE Norwegian Research Centre AS og en ansatt ved ungdomstjenesten Kristiansand kommune, har samarbeidet gjennom en aksjonsforskningsbasert tilnærming i dette prosjektet. Formålet har vært å utvikle en ungdomstjeneste med utgangspunkt i bruker- og pårørendeorganisasjonen A-larm, samt å utvikle en modell for hvordan offentlig og frivillig sektor kan samarbeide bedre om å forhindre at utsatt ungdom kommer inn i rusmiljøer og på den måten forebygge rusmiddelmisbruk. Prosjektarbeidet fra A-larm har blitt ledet av Jan Ivar Ekberg ved A-larm, og prosjektleder for forskningsarbeidet har vært forskningsleder Trond Stalsberg Mydland ved NORCE. Prosjektet fikk bevilget midler til et fjerde år vinteren 2020. Oppdraget har dermed pågått fra mars 2017 til mars 2021. Fokuset for forskningsdelen av prosjektet har vært å belyse ulike elementer i utviklingen av selve ungdomstjenesten, samarbeidet mellom A-larm og kommunen, samt å bistå med forskningskompetanse inn i utviklingssamarbeidet. Forskningsaktivitetene har bestått av løpende samarbeid og møtevirksomhet i prosjektets arbeidsgruppe, skrive referat fra samarbeidsmøter, gjennomføre workshoper, og utføre kvalitative intervjuer og deltagende observasjoner.

Vi vil rette en stor takk til bruker- og pårørendeorganisasjonen A-larm og Kristiansand kommune for samarbeidet. En spesiell takk til deltakerne i prosjektarbeidsgruppen fra A-larm og Kristiansand kommune, for verdifulle og interessante diskusjoner, og for arbeid underveis i prosjektet gjennom fire år.

Kristiansand, 9. juli 2021

Siv Merete Kjenes Arnesen og Kristina Sivertsen

Innhold

Forord.....	2
Sammendrag	4
1. Innledning.....	6
2. Bakgrunn	7
2.1 Hvorfor ha utsatt ungdom som målgruppe i et samarbeidsprosjekt?	7
2.2 Hvorfor samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor?.....	8
2.3 Organisering av prosjektet	9
3. Ungdom, erfaringskunnskap og samhandling.....	14
3.1 Utsatt ungdom, utenforskap og forebyggende arbeid	14
3.2 Erfaringskunnskap i møte med ungdom	15
3.3 Samarbeid mellom frivillige organisasjoner og offentlig sektor	16
3.4 COVID-19 og ungdomsarbeid.....	18
3.5 Oppsummering.....	19
4. Forskningsmetode.....	20
4.1 Aksjonsforskning	21
4.2 Individuelle intervju	22
4.3 Fokusgruppeintervju	23
4.4 Workshop	24
4.5 Arbeidsgruppemøter	24
4.6 Kartleggingsarbeid.....	25
4.7 Analysearbeid.....	25
4.8 Begrensninger og utfordringer med valg av metode.....	26
5. Resultater	28
5.1 Hovedlinjer i utvikling og organisering av Ungdomstjenesten i A-larm	28
5.1.1 Ansatte i prosjektet.....	28
5.1.2 Lokaler.....	29
5.1.3 Samarbeidsavtale	29
5.1.4 Kontaktperson i kommunen	30
5.1.5 Avklaring om målsetting	31
5.1.6 Rekruttering og valg av målgruppe.....	31
5.1.7 Oppsummering.....	35
5.2 Aktivitetene i Ungdomstjenesten	35
5.2.1 Aktiviteter i ungdomstjenesten	35
5.2.2 Foreldresamarbeid	40
5.2.3 Omfang av tilbud.....	40
5.2.4 Ungdomstjenesten under pandemien	40
5.2.5 Oppsummering.....	41
5.3 Erfaring og læring av prosjektet.....	42
5.3.1. Betydn. av god forankring i kommuneledelsen og sign. samarbeidsavtale	42
5.3.2 Betydningen av tydelig definering av ansvarsområder og rollefordeling.....	43
5.3.3 Betydningen av å tilby et fleksibelt og unikt tilbud	43
5.3.4 Betydningen av fagkompetanse og erfaringskunnskap.....	44
6. Konklusjon og anbefalinger.....	46
7. Referanser	48

Sammendrag

Dette prosjektsamarbeidet mellom A-larm, Kristiansand kommune og NORCE har hatt to mål:

- å utvikle en ungdomstjeneste innen brukerorganisasjonen A-larm gjennom en aksjonsforskningsbasert arbeidsprosess.
- bidra til å utvikle en nasjonal modell for samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor overfor utsatt ungdom.

Det har også vært et ønske om at prosjektsamarbeidet skal bidra til kompetanseheving blant frivillige og ansatte i A-larm om medforskning i forsknings- og utviklingsprosjekter.

Hovedproblemstillinger som har vært førende for rapporten:

- A. Hvordan har A-larm valgt å organisere ungdomstjenesten i prosjektperioden?
- B. Hvordan har samarbeidet mellom A-larm og kommunen utviklet seg prosjektperioden?
- C. Hvilke erfaringer har samarbeidsaktørene gjort seg gjennom dette samarbeidet om utsatt ungdom?

Rapporten oppsummerer følgende hovedtrekk fra prosjektperioden:

- Det tok tid å identifisere en spesifikk målgruppe for det aktivitetstilbudet som A-larm ønsket å tilby. Etter en periode med utprøving og evaluering, ble målgruppen for ungdomstjenesten avgrenset til tenåringer i alderen 13–15 år med behov for større nettverk. Ungdommene som ble rekruttert fikk tilbud om å delta i aktivitetstilbudet *BeFriends*. Dette aktivitetstilbudet ble etablert og videreutviklet gjennom prosjektperioden.
- Kontaktpersonen som har deltatt fra kommunen har fungert som døråpner inn mot skole og barnevern, og har i samarbeid med prosjektkoordinator og ungdomsledere i *BeFriends* hatt en sentral rolle i rekrutteringen av ungdommene.
- Aktivitetstilbudet i prosjektet har bestått av en fast aktivitetsskvelld i uken, hvor ungdommene har deltatt på ulike aktiviteter i fellesskap. Aktiviteten har variert ut fra deltakernes ønsker og innspill gjennom prosjektperioden. Det er også blitt arrangert helgeturer til ulike leirsteder, samt lengre turer i forbindelse med skoleferier. Utover dette har ungdomslederne holdt kontakt med tenåringene gjennom en chatte-tjeneste.
- I hovedsak har to ungdomsledere ansatt i A-larm hatt kontakt og oppfølging av ungdommene i aktivitetstilbudet.
- Partene har ikke etablert en formell samarbeidsavtale, og samarbeidet har derfor vært knyttet til en sentral kontaktperson i kommunen, samt gjennom enkelte overordnede møter med relevante ledere i kommunen. Det er ikke utviklet en

nasjonal modell for samarbeid mellom frivillig sektor og offentlig sektor overfor utsatt ungdom, men partene har gjennom prosjektet utviklet en målrettet og effektiv rekrutteringskanal og rekrutteringssamarbeid.

- A-larm har gjennom prosjektperioden opparbeidet seg kunnskap og kompetanse som er nødvendig i arbeid rettet mot ungdom, deriblant opparbeidelse av interne rutiner knyttet til taushetsplikt, gyldige politiattester, innhenting av samtykke fra foresatte til turer, vikarordninger m.m.
- Samarbeidsmodellen som er benyttet i prosjektet har bidratt til å skape en arena for dialog og samarbeid mellom kommunen og ideell sektor. Prosjektets utforming skaper samtidig en arena der ledelse, tjenesteytere, bruker- og pårørendeorganisasjoner og forskere, og over tid, har kunnet samvirke og ha dialog om tjenester og oppfølging. Ungdommenes ønsker, behov og tilbakemeldinger har vært sentral gjennom utviklingsprosessen og lagt grunnlaget for de tjenestene som tilbys deltakerne.
- Gjennom utviklingen av ungdomstjenesten har A-larm erfart et behov for ytterligere kompetanseheving knyttet til arbeid med ungdommer. Erfaringene omhandler at en kombinasjon av erfaringskunnskap, fagkompetanse og erfaring med likende arbeid er en fordel i møte med målgruppen.
- A-larm har i tillegg til *BeFriends* opprettet et ukentlig lavterskeltilbud for ungdommer i alderen 18–20 år med navnet *Caffè Latte Praten*. Tilbudet fungerer som en selvhjelpsgruppe hvor gruppeleder veileder deltakerne og bidrar til dialog rundt tema som opptar gruppen.

1. Innledning

Prosjektet *Utvikling av en ungdomstjeneste i A-larm* ble igangsatt på bakgrunn av et initiativ fra A-larm bruker- og pårørendeorganisasjon og NORCE gjennom søknaden *Utvikling av en ungdomstjeneste i A-larm* til Helsedirektoratet 15.12.2016. Søknaden ble innvilget, og prosjektet har vært finansiert av Helsedirektoratets tilskuddsordning *Frivillig rusmiddelforebyggende innsats*. Prosjektet har omfattet et samarbeid mellom A-larm og forskningsinstituttet NORCE Samfunn (tidligere Agderforskning). Prosjektet hadde som hensikt å ha et tett og formelt samarbeid med Kristiansand kommune. Det har ikke forligget noen formell samarbeidsavtale med kommunen, og prosjektet har dermed vært knyttet til en kontaktperson i kommunens ungdomstjeneste, samt enkelte dialogmøter med relevante ledere i kommunen. Prosjektet har pågått over fire år, da det treårige prosjektet fikk innvilget finansiering til et fjerde år vinteren 2020. Målet har vært å utvikle og prøve ut en ungdomstjeneste i bruker- og pårørendeorganisasjonen A-larm, for å styrke oppmerksomheten på forebygging og tidlig intervensjon overfor utsatt ungdom, og med en videre målsetting om å kunne bidra til en nasjonal modell for hvordan offentlig og frivillig sektor kan samarbeide om utsatt ungdom.

I dette prosjektet inngikk A-larm et samarbeid med forskningsinstituttet NORCE for å sikre tilrettelegging og for å dokumentere utviklingen av tjenesten/prosjektet. Prosjektet har anvendt en brukernær aksjonsforskningsmodell, hvor formålet har vært å drive forsknings- og kunnskapsutvikling i arbeidet med å skape konkrete løsninger i utviklingen av ungdomstjenesten. Forskerne fra NORCE har vært delaktig i ulike møter i prosjektet, og har tilrettelagt for workshoper for å blant annet legge til rette for et forsknings- og læringsfelleskap mellom forskere og utviklere (A-larm). I samarbeidet har forskningen fungert som en integrert del av prosjektet, og forskerne har vært en del av prosessen som utvikler av tjenesten. Forskere fra NORCE har i samarbeid med medforskere fra A-larm innhentet informasjon om prosjektaktivitetene og fra de ulike aktørene i tjenesten. Arbeidsgruppen har deltatt i utviklingen av forskningsmateriale, som intervjuguider, forskningsspørsmål og temaer til workshop. Det vi har undersøkt gjennom forskningsarbeidet er:

- A. Hvordan har A-larm valgt å organisere ungdomstjenesten i prosjektperioden?
- B. Hvordan har samarbeidet mellom A-larm og kommunen utviklet seg gjennom prosjektperioden?
- C. Hvilke erfaringer har samarbeidsaktørene gjort seg gjennom dette samarbeidet om utsatt ungdom?

Funnene fra de overnevnte spørsmålene vil bli presentert i rapporten, og rapporten vil videre oppsummere de viktigste erfaringene fra utviklingsarbeidet.

2. Bakgrunn

A-larm er en nasjonal bruker- og pårørendeorganisasjon som jobber for åpenhet om rus og behandling. Ulike varianter av lavterskeltilbud og likepersontjenester er A-larm sin hovedvirksomhet, samt deltakelse i fag- og brukerråd i hele landet. A-larm har selvhjelpsideologien som grunn-idé, og representerer en kombinasjon av fag- og erfaringskompetanse på rusfeltet. Ansatte i A-larm har fag- og/eller erfaringskompetanse knyttet til rus, og kan dermed bidra med ulike perspektiver på komplekse utfordringer. I forkant av prosjektsøknaden erfarte ansatte i A-larm et behov og en etterspørsel etter flere tilbud til utsatt ungdom i kommunen. Slike henvendelser bidro til at organisasjonen ønsket å utvikle et tilbud til unge i Kristiansand, og ble starten på søknadssamarbeidet som resulterte i dette prosjektet. Arbeidet med ungdomsprosjektet har bidratt til at A-larm har utviklet en ungdomstjeneste, og dermed utvidet målgruppe og nedslagsfeltet for organisasjonen.

2.1 Hvorfor ha utsatt ungdom som målgruppe i et samarbeidsprosjekt?

Ungdommer er en viktig målgruppe for både kommunal og ideell sektor. Det er i ung alder grunnlaget for livsløpet legges, og det er i denne perioden man utvikler normer, verdier, atferd og interesser som man tar med seg videre inn i livet. Samtidig kan ungdomstiden være en turbulent tid for mange, preget av store følelsesmessige svingninger, sosial utvikling og identitetssøken etter selvstendighet. Forebyggende og målrettede tiltak i denne perioden vil derfor kunne være av stor verdi.

I all hovedsak bekrefter resultater fra nasjonale undersøkelser, som Ungdata (Bakken, 2020), at de fleste norske ungdommer er veltilpassede, aktive og hjemmekjære. Hovedvekten av ungdommene trives godt med foreldrene sine, med vennene sine, med skolen de går på, og lokalmiljøet de bor og oppholder seg i (Bakken, 2019; Bakken, 2020). De aller fleste har en aktiv fritid der sosiale medier, dataspill, trening, organiserte fritidsaktiviteter, skolearbeid og samvær med jevnaldrende preger hverdagen.

På tross av de generelle tendensene, viser undersøkelsene til Ungdata i 2019 stadig økning i omfanget av selvrapportert psykiske helseplager (Bakken, 2019). De landsomfattende undersøkelsene viser at selvrapporterte psykiske plager har gradvis økt blant jenter siden begynnelsen av 2010-tallet, og for gutter siden 2015. Siste undersøkelse fra Ungdata viser derimot, for første gang på flere år, ingen økning i andelen unge som rapporterer om psykiske plager og ungdomskriminalitet (Bakken, 2020).

Videre viser undersøkelsene at andelen som opplever ensomhet, er den høyeste som noen gang er registrert i Ungdata. Mellom 10 og 16 % av jentene som deltok i undersøkelsen rapporterer at de er veldig mye plaget av ensomhet, mens tilsvarende tall

for guttene er på mellom 4 og 8 % (Bakken, 2019). Mens ungdommer og tenåringer fra tidligere generasjoner foretrakk personlige interaksjoner, er generasjonen født etter 1995 vokst opp med smarttelefon og mye av kommunikasjonen mellom dem foregår over Snapchat og andre sosiale medier. Dette er en endring som påvirker hvordan ungdommer i dag forholder seg både til seg selv og andre, og påvirker hvilke måter de velger å tilbringe fritiden sin på (Twenge, 2017). I tråd med Ungdatas funn, kan dette ha ført til at ungdommer nå er mer lovlidige og mindre opprørske, men at det likevel blir rapportert om annen type 'ubalanse' – som økt grad av ensomhet og mental uhelse (Twenge, Joiner, Rogers, & Martin, 2018; Bakken, 2020). *Utviklingen av en ungdomstjeneste i A-larm* har vært et arbeid med en målsetting om å nå noen av disse ungdommene som ikke erfarer like stor grad av inkludering og tilfredshet som mange norske ungdommer rapporterer.

2.2 Hvorfor samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor?

Kristiansand kommune samarbeider bredt med frivillige og ideelle organisasjoner og lag for å tilby sårbare grupper ulike tilbud. Dette er i tråd med det økende behovet og krav om samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor (Riksrevisjonen, 2015; Helse- og omsorgsdepartementet, 2011). Bakgrunnen for dette er at den frivillige innsatsen er av stor betydning for å skape gode lokalsamfunn, og en økende forståelse av at velferdsutfordringer må løses i et samarbeid mellom det offentlige og frivillige/ideelle organisasjoner (Meld. St. 19 (2018–2019)). Et slikt samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor, inkluderer blant annet forebyggende arbeid overfor barn og unge (Skogen, Smith, Aarø, Siqveland & Øverland, 2018). Kristiansand kommune vektlegger i sin nye kommuneplan å sikre aktiv samhandling med frivillig sektor og ideelle organisasjoner, i kommunens arbeid med å sikre at alle innbyggere er aktive deltakere og har tillit til hverandre (Kommuneplanens samfunnsdel 2020–2030; s. 12). Både offentlige virksomheter, menigheter og frivillig/ideelle organisasjoner bidrar med ulike tilbud og aktiviteter til barn og unge i kommunen. A-larm har lang erfaring med å samarbeide med det offentlige, og er en av organisasjonene som ønsker å bidra positivt overfor denne målgruppen i kommunen.

A-larm og organisasjonens samarbeid med det offentlige

Organisasjonen ble stiftet i 1995 og ble den gang kalt A-klinikkens venner. A-larm ble startet av pasienter som hadde vært i rusbehandling og hadde behov for et samlingssted etter endt opphold. «*Erfaring og fag på samme lag*» er slagordet til organisasjonen, og viser til at de aktivt og bevisst benytter en kombinasjon av fag- og erfaringskunnskap for å nå ut til, og å bidra inn mot ulike brukergrupper. Organisasjonen har lang erfaring med arbeid inn mot det offentlige tjenesteapparatet, og i arbeidet med å inkorporere brukermedvirkning og brukerperspektivet inn i utvikling av helse- og velferdstjenester.

I dag driver A-larm mange forskjellige tilbud flere steder i landet. Hovedaktivitetene består av ulike former for likepersontjenester og oppfølging, samt ulike former for lavterskeltilbud i form av selvhjelps- og aktivitetsgrupper til mennesker med utfordringer knyttet til rus og psykisk helse. Gjennom sine aktiviteter og tilbud har A-larm som mål å skape rusfrie og trygge fellesskap som gir mulighet for utvikling og vekst. I de senere år har A-larm i tillegg hatt søkelys på å utvikle tilbud inn mot nye målgrupper, med en generell målsetting om å øke livskvalitet til sine deltakere. Da ungdomsprosjektet ble startet i 2017, ble dette starten på et nytt satsningsområde for organisasjonen – forebyggende arbeid mot barn og unge.

Gjennom prosjektet *Utvikling av en ungdomstjeneste i A-larm* var en av målsettingene å utvikle en modell for hvordan frivillig sektor kan bidra som et supplement til offentlig sektor i det viktige arbeidet med forebygging og tidlig intervensjon rettet mot utsatt ungdom knyttet til utfordringer med rus, ensomhet og integrering. Prosjektet har satt søkelys på nødvendige samarbeidskonstellasjoner med det offentlige som et ledd i denne utviklingen. En viktig målsetting for dette arbeidet har vært å bidra til at flere ungdommer i kommunen, og da gjerne de som ikke er delaktig i andre tilbud/aktiviteter, kan få et godt og trygt aktivitetstilbud der de møter andre ungdommer og kan knytte nye vennskapsbånd.

2.3 Organisering av prosjektet

Samarbeidsprosjektet mellom A-larm og NORCE har hatt følgende prosjektorganisering:

- Prosjektleder ansatt i A-larm, har hatt ansvaret for bidraget fra A-larm i prosjektet.
- Prosjektkoordinator ansatt i A-larm, har deltatt i arbeidsgruppen i prosjektet, og har hatt tett kontakt og oppfølging med de ulike partene i prosjekt-samarbeidet. Prosjektkoordinator har deltatt som medforsker i prosjektet og har hatt personalansvar for ungdomslederne i tilbudet.
- To ungdomsledere ansatt i A-larm, har hatt hovedansvaret for aktivitetsskveldene med tenåringene.
- Prosjektleder fra NORCE har hatt ansvar for forskningsbidraget i prosjektet.
- Forskere fra NORCE har ledet forskningsaktivitetene i prosjektet.
- En ansatt i Kristiansand kommune har bidratt inn i prosjektet og i utviklingen av samarbeidsmodellen mellom kommunen og frivillig sektor, samt i rekrutteringen av ungdommer inn i ungdomstjenesten/aktiviteten.

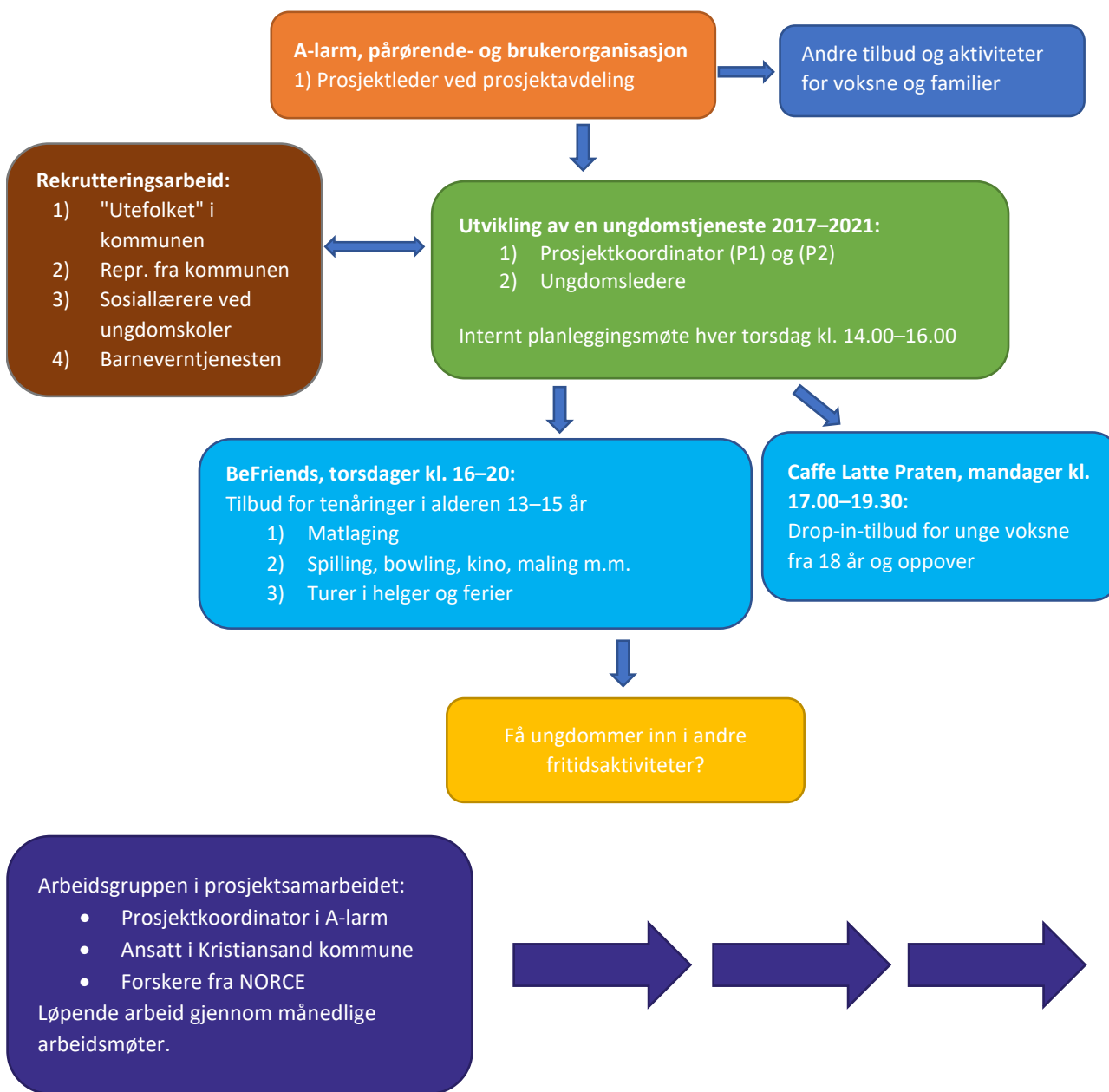
Arbeidsgruppe

Midtveis i prosjektet ble det etablert en arbeidsgruppe bestående av to forskere fra NORCE, prosjektkoordinator fra A-larm, og en ansatt fra Kristiansand kommune. Etter hvert deltok også to ungdomsledere (fra sent høsten 2018/2019) på møtene i arbeidsgruppen. Dette ble endret våren 2020, og arbeidsgruppen bestod videre av de

opprinnelige deltakerne. Arbeidsgruppen har vært «hovedverktøyet» i prosjektarbeidet, der månedlige møter har blitt brukt til å oppdatere alle partene på aktivitetstilbudet, evaluere arbeidet og erfaringene, og noe drøfting om videre valg og prioriteringer. Hvordan denne arbeidsgruppen fungerte vil vi komme tilbake til senere i rapporten. Figur 1 illustrerer hvordan arbeidet i selve *Utviklingen av en ungdomstjeneste i A-larm* har vært organisert i prosjektperioden.

Ungdomstjenesten har vært organisert under prosjektleder ved prosjektavdelingen i A-larm, og har bestått av en prosjektkoordinator og to ungdomsledere. Disse har hatt ansvaret for planlegging av aktivetskvaldene og gjennomføringen av tilbudene *BeFriends* og *Caffè Latte Praten* overfor tenåringene og ungdommene. Rekrutteringsarbeidet har i prosjektperioden vært under utvikling, og har i hovedsak blitt gjennomført i et samarbeid mellom kommunens kontaktperson, sosiallærere, helsesykepleier, miljøarbeider, ansatte i barneverntjenesten og prosjektkoordinator i Ungdomsprosjektet. Arbeidsgruppen har fulgt prosjektet gjennom hoveddelen av prosjektperioden. Utfyllende informasjon om arbeidet i utviklingen av ungdomstjenesten i A-larm, kommer i resultatdelen, kapittel 5.

Figur 1: Modell for organisering av arbeidet i Utviklingen av en ungdomstjeneste i A-larm (2017–2021)

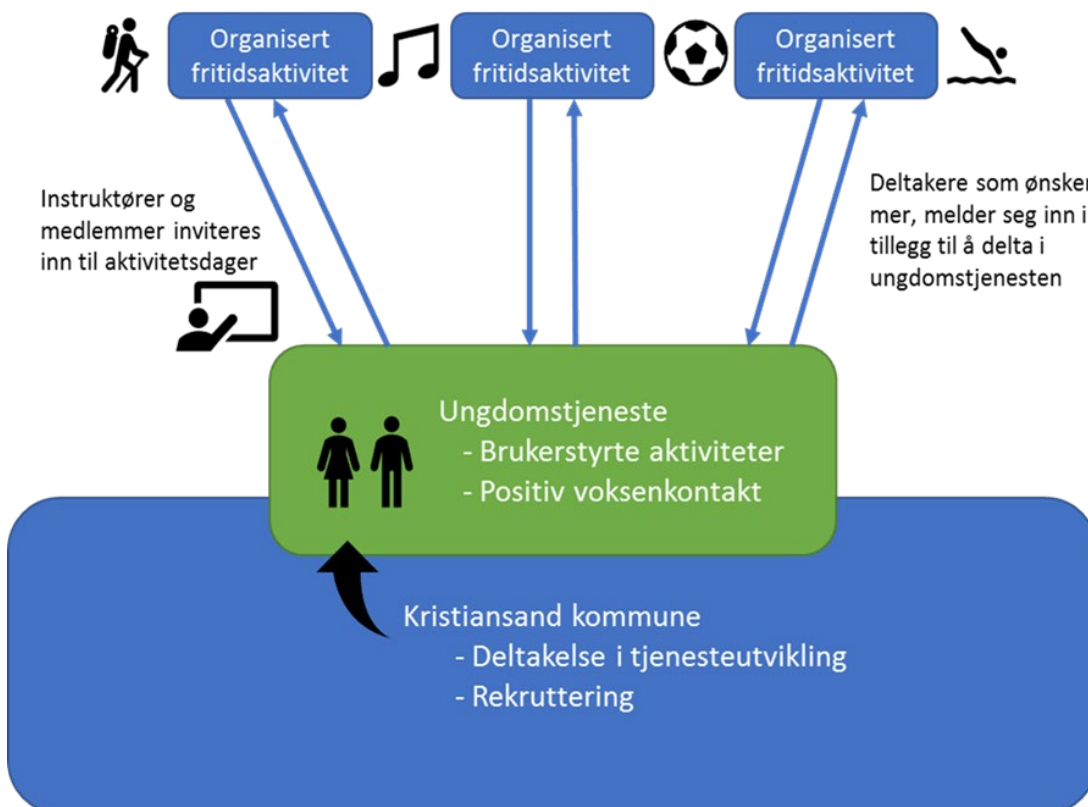

Aksjonsforskning er en deltakerorientert tilnærming, der formålet er å ha en direkte og umiddelbar påvirkning av forskningsområdet. Dette har vi forsøkt å ivareta gjennom arbeidsgruppemøtene. Målet har vært å finne løsninger på praktiske utfordringer i en konkret situasjon. Dette medfører også at aksjonsforskningsprosjekter må være dynamiske, og i vårt tilfelle har dette derfor medført enkelte endringer i roller, struktur og målgruppe gjennom prosjektperioden for å nå målsettingen for prosjektet. Ved oppstarten ble følgende målsetting satt for prosjektperioden.

- *Å få ungdommer inn i prosjektet som trenger en aktivitet og et miljø. For de som etter hvert er klar for noe mer, så er det en målsetting å «sluse» ungdommene videre inn i andre fritidstilbud/aktiviteter som finnes i kommunen. På denne måten har ungdommene større muligheter til å få nye venner, og å få en tilhørighet og deltagelse i ordinære aktiviteter. Dette kan bidra til å forhindre utenforskap, og Ungdomsprosjektet vil fungere som en katalysator i dette arbeidet.*
- *Å utvikle en nasjonal modell for hvordan offentlig og frivillig sektor kan samarbeide om utsatt ungdom.*

Tidlig i prosjektperioden ble følgende modell utarbeidet for utviklingen av ungdomstjenesten i A-larm, og illustrerer både samarbeidet mellom kommunen og A-larm, samt målsettingen med arbeidet overfor ungdommene.

Figur 2: Modell for ungdomstjenesten i A-larm

Ansatte i prosjektet i A-larm

Det har vært to ulike prosjektkoordinatorer i prosjektkoordinator-stillingen i prosjektperioden (P1 og P2). Personen som innehar stillingen i slutten av prosjektperioden, er dermed ikke den samme personen som hadde prosjektkoordinatorstillingen ved oppstart av prosjektet. Det første halvannet året hadde prosjektkoordinator en 50 % stilling som ble fordelt på koordinatorjobben kombinert med direkte arbeid med ungdommene i ungdomsaktiviteten sammen med to ungdomsledere i 20 % stilling hver. De siste 2,5 årene av prosjektperioden utgjorde koordinatorjobben i A-larm en 50 % stilling uten direkte involvering med ungdommene. Det direkte arbeidet med ungdommene i aktivitetene ble gjennomført av to ungdomsledere i hver sin 20 % stilling. Det var utskifting av ungdomsledere i prosjektperioden.

I rapporten vil vi benytte betegnelsene *prosjektleder* for ansvarlig i A-larm med ansvaret for gjennomføring, avtale med kommunen og økonomi i prosjektet. *Prosjektkoordinator* benyttes om ansatt som har ansvar for å koordinere arbeidet i prosjektet og som har personalansvaret for ungdomslederne som er involvert med ungdommen. Betegnelsen *ungdomsledere* gjelder de ansatte som er direkte involvert med ungdommene i aktivitetstilbudet. Ungdommene som deltar i aktivitetstilbudet vil vi betegne som *deltagere* i rapporten, og forskerne fra NORCE omtales som *forskere* i rapporten.

3. Ungdom, erfaringskunnskap og samhandling

3.1. Utsatt ungdom, utenforskap og forebyggende arbeid

Gjennom hele barne- og ungdomstiden utgjør samværet og fellesskapet med kamerater og venninner en svært vesentlig del av den unges liv (Evenshaug og Hallen, 1981). Selv om det kan variere fra ungdom til ungdom hvilken rolle de jevnaldrende vennene har, så har samspillet og samværet med jevnaldrende på lengre sikt betydning for utviklingen av selvbilde og sosial kompetanse. Familie har også stor betydning. Resultater fra Ungdata (2019) viser at det i all hovedsak står bra til med norsk ungdom, at de fleste trives godt med livet de lever og at de har gode relasjon er til sine foreldre. Resultatene viser at de fleste ungdommene er fornøyde med foreldrene sine, med skolen de går på, og med lokalmiljøet der de bor (Bakken, 2019: s. 2). Så mange som ni av ti ungdommer har nære og fortrolige venner, og det er få som rapporterer om ensomhet. Dette viser at de fleste ungdommer har det stort sett bra, og er veltilpasset. Samtidig viser rapporten at det er systematiske forskjeller knyttet til hvordan ungdommer med ulik sosial bakgrunn har det og hva de driver med (ibid. s.2). Ungdommer som vokser opp i familier med høy sosioøkonomisk status og mange ressurser, kommer bedre ut sammenlignet med ungdommer fra lavere sosiale lag. Ungdommer fra høyere sosiale lag deltar i større grad i fritidsaktiviteter (Jacobsen, Andersen, Nordø, Sletten & Arnesen, 2021).

I følge Ungdata (Bakken, 2019; Bakken, 2020) varierer andelen ungdommer som har *venner de kan stole på* lite med kjønn og alder. Det er heller ikke store geografiske forskjeller. Men sosial bakgrunn spiller derimot en rolle, og det er flere med høy enn med lav sosioøkonomisk status som har fortrolige venner. Dette danner et interessant bakteppe for målgruppen som er valgt i Ungdomsprosjektet, som denne rapporten omhandler. Vi ser her at lav sosioøkonomisk status spiller en rolle for i hvilken grad de unge har fortrolige venner og hvor mange og hvilke fritidsaktiviteter de unge deltar i.

Ungdata viser samtidig at ikke alle ungdommer har venner. Nær én av ti mangler fortrolige venner, og rundt to av ti gutter og tre av ti jenter oppgir at de synes det er ganske vanskelig å få venner. Nesten dobbelt så mange ungdommer med lav som med høy sosioøkonomisk status mangler venner de kan stole på (Bakken, 2019: s. 19). I Agder oppgir 90 % av ungdommene at de har en fortrolig venn. Likevel oppgir fra 17–30 % av ungdommene fordelt på ungdomsskole og VG1 fordelt på kjønn, at de *synes det er ganske vanskelig å få venner*. Det er disse ungdommene vi forsøker å nå gjennom ungdomsprosjektet.

Figur 3: Fra rapport fra Ungdata 2019 s. 21.

Når det gjelder ungdom og rus, så viser forskning at ungdom som har hatt atferdsvansker som barn har økt risiko for å teste ut alkohol og narkotika i ungdomstiden sammenliknet med andre jevnaldrende. Ensomme var derimot mindre utsatt (Heradstveit et al., 2018). Forskerne så blant annet på barn som hadde hatt problemer med å få venner, var engstelige eller hadde følelsesmessige problemer som angstsymptomer eller depresjon. De fant en omvendt sammenheng dvs. at disse ungdommen hadde mindre risiko for å bruke alkohol og narkotika i ungdomstiden enn andre. Forskerne tolker dette som at disse ungdommene i større grad trekker seg tilbake sosialt, og dermed er mindre utsatt for å havne i situasjoner med stor risiko for å bruke alkohol eller narkotika (ibid). Det å etablere arenaer for muligheter for å bygge vennskap og å få nye relasjoner, kan være svært sentralt i ungdomstiden, og kan igjen virke forebyggende for opplevelse av ensomhet. Ungdata-rapporten fra 2020 rapporterer om at flere forteller at de opplever ensomhet og isolasjon, og at det er en tendens til at færre trives på skolen enn for noen år siden.

Forskning viser at barn og unge fra minoritetsfamilier i særlig grad kan være utsatt for ulike ekskluderingsmekanismer i samfunnet, og at innvandrere i gjennomsnitt har mindre tilgang til visse former for sosialt nettverk sammenliknet med etniske nordmenn (Eriksson, Wimelius & Ghazinour, 2019). Forskning blant minoritetsungdom tyder også på et bredt sosialt nettverk med jevnaldrende kan føre til en rekke positive utfall som økt egenrapportert helse og mindre forekomst av psykiske plager og lidelser (Ahlborg et al., 2019; McPherson et al., 2014). Ungdommer med innvandrerbakgrunn er i så måte en sentral målgruppe for tjenester som søker å øke sosial kompetanse, tilhørighet og relasjonsbygging i en tidlig alder.

3.2. Erfaringskunnskap i møte med ungdom

A-larm vektlegger betydningen av erfaringskunnskap blant sine ansatte. Egnerfaring med rus, psykisk sykdom eller gjennom å være pårørende, regnes som verdifull kompetanse i møte med deres deltakere. Dette er i tråd med Meld. St. 26 (2014–2015) som understreker at: «*Brukere besitter viktig erfaringskompetanse. Kommuner bør legge til*

rette for at denne kompetansen benyttes i kommunens opplæringstilbud ved å etablere samarbeid med brukerorganisasjoner om likemannsarbeid. Likemannsarbeid har en verdi i seg selv, samtidig som det hever både kvaliteten og kapasiteten i opplæringstilbudet.» (Meld. St. 26 (2014–2015), s.109).

De siste tiårene har erfaringskompetanse og erfaringskonsulenter i stadig økende grad blitt anvendt inn i ulike offentlige tjenester, både på individ- og systemnivå, også inn i arbeid med barn og unge (Meld. St. 26 (2014–2015); Ose & Kaspersen, 2020). *Ung Arena* i Oslo og Telemark er eksempler på prosjekter hvor erfaringskunnskap benyttes systematisk som resurs overfor ungdom med ulike utfordringer knyttet til rus, psykisk helse, integrering og skole drop-out. Ungdommene selv understreker erfaringskunnskap som en viktig faktor i tjenesten, sammen med mulighet for medvirkning, tilgjengelighet og det å bli møtt med tid og tålmodighet (Karlsson, Krane, 2020; Ung Arena Oslo, 2020).

Ifølge en rapport fra et prosjekt kalt *Ung-til-ung-prosjektet* i Oslo kan erfaringsmedarbeidere lettere oppnå en kontakt og relasjon til ungdommer, og relasjonen de får er også av en annen karakter sammenliknet med fagpersoner. Gjennom prosjektet erfarte de at erfaringsmedarbeidere lettere fikk tillit fordi de snakket samme språk og var lettere å identifisere seg med for ungdommene (Warhuus, 2020). Erfaringskunnskap bidro også til å åpne en dialog med målgruppen, og ga dermed muligheten til å nå ut til ungdom som ellers ikke ville benyttet tilbudet. Hjelpere med erfaringskompetanse kan også fungere som «brobyggere» eller en slags «oversetter» mellom ungdommene og det øvrige hjelpeapparat (ibid). Det å jobbe med egen erfaring bidro også til å styrke erfaringsmedarbeiderne selv ved at de kontinuerlig jobber og reflekterer rundt ulike utfordringer og mestringsstrategier (Warhuus, 2020).

Medvirkning fra ungdommene har vært et sentralt element i gjennomføringen av aktivitetstilbudet i dette prosjektet. Ifølge rapporten «*Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter*» (Jacobsen et al., 2021) er det grunn til å tro at sosioøkonomiske forskjeller gjøre seg gjeldende i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter, der barn med innvandrerbakgrunn er i flertall av de som havner utenfor. Dette tyder på at ulike fritidstilbud til barn og unge burde legges bedre til rette for medvirkning fra deltakerne selv for å bedre kunne inkludere ungdommer med ulike kulturelle og sosioøkonomiske forhold.

3.3. Samarbeid mellom frivillige organisasjoner og offentlig sektor

Den frivillige innsatsen er avgjørende for å skape gode lokalsamfunn. Samarbeid mellom frivillige og ideelle organisasjoner og offentlig sektor har pågått i mange år, og regjeringen ved Jan Tore Sanner, la i 2015 frem et inspirasjonshefte «*Samarbeid mellom frivillige og kommuner. Råd og veiledning til kommuner som vil inngå samarbeid med frivillige*». Gjennom blant annet Samhandlingsreformen (St.meld. nr. 47 (2008 – 2009)),

Morgendagens omsorg (Meld. St.29 (2012 – 2013)) og Folkehelsemeldingen Mestring og muligheter (Meld. St. 19 (2014 – 2015) og Meld. St. 19 (2018–2019)) er det slått fast at folkehelsearbeid og velferdsutfordringer ikke er et ansvar for det offentlige alene, men det oppfordres til at hele samfunnet må bidra. Det rettes en særskilt oppmerksomhet på frivillige organisasjoners rolle og mulige samarbeidsområder mellom det offentlige og organisasjonene.

Samskaping mellom offentlig og frivillig sektor

Samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor kalles ofte samskaping og er kjent under flere begreper som blant annet «kommune 3.0» og «sosial innovasjon» (Guribye & Mydland, 2019). Kjernen i disse begrepene er prosessen om å skape noe sammen, der ulike aktører med sine perspektiver og kunnskap bidrar til å utvikle en ny velferd, og ofte viser begrepet til samarbeidsprosesser mellom offentlig og ikke-offentlige aktører som frivillig/ideell sektor (Torfing, Sørensen & Røiseland, 2019). Selv om slike samarbeidsprosesser først nylig er kjent som samskaping, er det empiriske fenomenet på ingen måte nytt. Det som er relevant i denne sammenheng, er blant annet hvordan dette har utviklet seg til mer formelle og strukturelle samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor. Samtidig som det har dannet seg en allmenn oppfatning av at det offentlige ikke står alene i folkehelseoppdraget ovenfor sine innbyggere (Heimburg & Hofstad, 2019).

Frivillige organisasjoner kan ha ulike roller i samarbeidet med det offentlige.

Organisasjonene kan fungere som politiske aktører og interesserepresentanter opp mot myndighetene, som et «talerør» mellom individer og myndigheter. Organisasjonene kan også fungere som sosiale møtesteder, der ulike grupper mennesker kan delta i sosiale felleskap. Dette kan bidra til at tillit etableres, og en felles plattform kan dannes mellom organisasjonen eller individer og myndighetene. Dette kan bidra til å skape en nærhet mellom tjenestemottaker, tjenesteyter og det offentlige hjelpeapparat. Frivillig organisasjoner kan også ha sentrale funksjoner knyttet til utvikling og opprettelsen av nye velferdstjenester, og det er særlig her samskaping har blitt et sentralt begrep (Eimhjellen & Loga, 2017). Samskaping kan bidra til å fremme effektive og innovative løsninger gjennom videreutvikling av eksisterende tjenester til å bli mer helhetlige, fleksible og tilpasset innbyggernes ønsker og behov, eller utvikling av helt nye tjenester (Torfing et al., 2019).

Samtidig som samskaping kan bidra til nye og innovative løsninger, kan dette også medføre at mye tid og ressurser brukes på å organisere samarbeidet og bygge bro mellom aktører med forskjellige forventninger, forpliktelser og perspektiver. I noen tilfeller kan dette medføre nedprioritering av andre tjenester og tilbud, og bidra til å hindre videre samskaping mellom ulike aktører (Torfing et al., 2019; Heimburg & Hofstad, 2019).

I en evaluering, av fem samhandlingstiltak rettet mot utsatte barn og unge i Norge, pekes det på ti suksesskriterier for å lykkes i utvikling av tverrsektorielle tiltak for utsatte barn og unge (Melby et al., 2017, s. 60–64):

- Ivaretagelse av brukerperspektivet og brukerinvolvering
- At det oppleves at tiltaket skaper «en dør inn» i tjenesteapparatet
- Tydelig definering av ansvarsområder og rollefordeling i samarbeidet
- Utvikling av felles rutiner
- Tverrfaglige sammensatte team
- God kunnskap om brukergruppen/målgruppen og mulighet til å inkorporere elementer fra forskningsbasert-, erfaringsbasert- og brukerkunnskap. En annen sentral kompetanse som trekkes frem er samhandlingskompetanse, altså kunnskap om den kompetansen samarbeidspartnerne har og hvilke tjenester de tilbyr.
- Se muligheter og ressurser hos mottakerne av tilbudet, fremfor problemer
- Finne en balanse mellom en standardisert tjeneste og en tjeneste som er tilpasset den enkeltes ønsker og behov
- God forankring i kommuneledelsen i den aktuelle kommunen – både på et politisk nivå og administrativt. Dette trekkes frem som særlig viktig for videre drift av tilbudet utover prosjektperioden.
- At tilbudet er et lavterskel-tilbud (ibid).

3.4. COVID-19 og ungdomsarbeid

COVID-19 pandemien og påfølgende smitterestriksjoner førte til stenging av skoler og fysisk isolasjon for barn og ungdommer i Norge fra mars 2020. Selv om sosial isolasjon ikke nødvendigvis er synonymt med ensomhet, er det mye som tyder på at pandemien har satt sine spor. Tidlige estimater viste at så mye som en tredjedel av ungdommer i Norge rapporterte høy grad av ensomhet som følge av smitterestriksjonene (Opinion, 2020, 21. okt.). En systematisk oversikt fra Europa konkluderer også med at barn og ungdom har forhøyet risiko for å utvikle depresjon og angst i etterkant av smitterestriksjoner blant annet grunnet manglende samvær med jevnaldrende (Loades et al., 2020). Dessuten har barn og unge innenfor risikogrupper (grunnet fattigdom, hyperaktivitet, manglende relasjon til jevngamle) forhøyet risiko for utvikling av mentale helse problemer (Deighton et al., 2019). Samtidig tyder forskning på koronapandemien også på at ensomhet over tid kan øke risiko for fremtidig depresjon blant unge mennesker (Loades et al., 2020). Det er derfor rimelig å anta at forebyggende tiltak blant barn og unge under pandemien kan ha positiv effekt på deres videre mentale helse.

Som en del av Norges overordnede ansvar for folkehelsen, oppfordres lokalsamfunn til å kunne tilby ungdommer sosiale arenaer, som ulike klubber og rusfrie miljøer, nettopp for å hindre ensomhet og legge til rette for positive sosiale nettverk – som igjen kan bidra til å fremme mental helse (Meld. St. 19 (2014–2015)). En nylig rapport om norske ungdom viser at fritidsklubber og ungdomshus kan virke helsefremmende. Rapporten viser også at slike arenaer er populære blant mange ulike ungdommer, og favner også ungdommer med høyere risiko for mental helse utfordringer (Seland, Andersen & Eriksen, 2021; Deighton et al., 2019). På bakgrunn av dette vil ulike fritilbud til barn og unge kunne være særlig viktig under og i etterkant av pandemien.

3.5 Oppsummering

På bakgrunn av referert teori, erfarer vi at prosjektsamarbeidet og målsettingen med å utvikle en ungdomstjeneste i A-larm er et relevant og sentralt arbeid. Dette både med tanke på målgruppen prosjektet etter hvert har siktet seg inn på, men også ønsket om å få til et samarbeid med det offentlige knyttet til denne målgruppen med tenåringer som oppfattes som ensomme og med lite venne-nettverk. Dette anses som en sårbar gruppe, som har en viss risiko for utfordringer knyttet til mental helseproblemer og utenforskap. I lys av forskning knyttet til COVID-19-pandemien, er målgruppen for dette prosjektet blitt desto mer sentral gjennom prosjektperioden.

Teori knyttet til samskaping beskriver både fordeler og utfordringer med slikt arbeid, blant annet at samskaping kan medføre at mye tid og ressurser brukes på å organisere samarbeidet og avklare/bygge bro mellom aktører med ulike forventinger, forpliktelser og perspektiver, samt forståelse for de ulike systemer m.m. Dette er utfordringer som også har oppstått i dette prosjektarbeidet, og som blant annet har skapt uklarheter og utfordringer i samarbeidet og utviklingen av tjenesten.

4. Forskningsmetode

Forskningsdelen i prosjektet har blitt gjennomført av NORCE (forskningsledelse) i samarbeid med brukerorganisasjonen A-larm (medforskning), der aksjonsforskningstilnærmingen i prosjektet har vært en del av utviklingen av ungdomstjenesten i A-larm. Datamaterialet består av referater fra arbeidsgruppemøter, intervjuer med de ulike aktørene i prosjektet på ulike tidspunkt i prosjektperioden, deltagende observasjoner og workshoper. Forskningsaktivitetene i prosjektet skisseres i tabellen under (jfr. tabell 1).

Tabell 1.: *Forskningsaktiviteter i prosjektet*

Forskningsaktivitet	Anledning/innhold	Antall/omfang
Deltakende observasjoner	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeidsgruppemøter - Aktivitetskvelder med ungdommer - Workshoper - Kontakt med prosjektkoordinatorene - Kontakt med ungdomslederne - Kontakt med prosjektleder - Kontakt med kommunens kontaktperson 	10–12 årlig 3 stk. 2 stk. 12–15 årlig 5–7 årlig 5 årlig 12–15 årlig
Individuelle intervjuer	<ul style="list-style-type: none"> - Prosjektleder - Prosjektkoordinator (P1 og P2) - Ungdomslederne - Kontaktperson i kommunens ungdomstjeneste - Barneverntjenesten 	1 midtveis 2 midtveis/1 avslutning 3 midtveis 1 midtveis/1 avslutning 1 ved avslutning
Gruppeintervjuer	<ul style="list-style-type: none"> - Ungdomslederne 	Ved avslutning
Dokumentstudier	<ul style="list-style-type: none"> - Forskning relatert til samarbeidsprosjektet - Dokumenter, referater, beskrivelser fra aktivitetene og samarbeidet - Informasjon, skjemaer, rutiner, beskrivelser m.m. fra A-larm 	Løpende
Arbeidsgruppemøter	<ul style="list-style-type: none"> - Utviklingsamarbeid med prosjektkoordinator, kontaktperson i kommunen, og tidvis ungdomslederne i prosjektet 	Løpende månedlig
Workshoper	<ul style="list-style-type: none"> - Forskning relatert til innsamlede data gjennom individuelle intervjuer 	Midtveis/ved avslutning

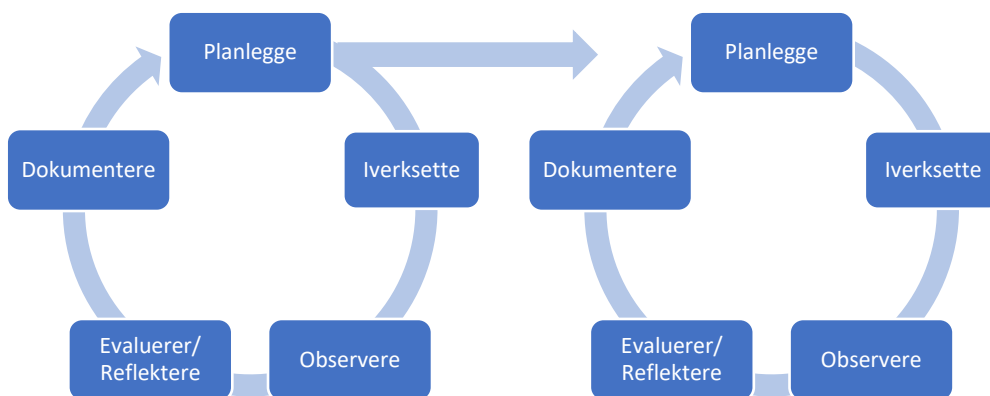
Prosjektet er meldt til Norsk Senter for Forskningsdata (NSD), og nødvendige etiske refleksjoner er etterfulgt i arbeidet. Prosjektet har ikke innhentet data av sensitiv karakter.

4.1 Aksjonsforskning

Aksjonsforskning kan beskrives som en deltakerorientert og demokratisk prosess, som har til hensikt å utvikle kunnskap som deltakerne selv og andre kan lære av. Det er en vitenskapelig metode som bidrar til å produsere anvendelsesorientert, gyldig, normativ og relevant kunnskap (Reason & Bradbury, 2008). Formålet med aksjonsforskning er å ha en direkte og umiddelbar påvirkning av området det forskes på, der målet er å finne løsninger på praktiske utfordringer i en virkelig situasjon (McNiff, 2013).

Aksjonsforskning foregår i en lokal virkelighet og ikke som et tenkt eksperiment, noe som muliggjør problemløsning i de omgivelser og med de forutsetninger som eksisterer. Samtidig vil aksjonsforskningens prinsipper legge til rette for å skape kunnskap som i utgangspunktet er lokal, men som ofte med fordel kan overføres til andre lokale kontekster og i så måte ha karakter av almen kunnskap. Selv om man ikke nødvendigvis skal skape det samme resultatet andre steder, kan det være oppsamlet brukbar kunnskap om hvordan en slik prosess kan gripes an og danner grunnlaget for en reflektert generalisering (ibid).

Illustrasjonen i figur 4 er inspirert av boken *Action Research Principles and Practice* av McNiff (2013, s. 57), og viser til et teoretisk utgangspunkt innen aksjonsforskning kalt action-reflection sirkelen. Første trinn i sirkelen viser til planleggingsfasen der man definerer en problemstilling, henter eksisterende kunnskap på det aktuelle temaet, og ut ifra dette lager en plan for det videre arbeidet. Trinn to, iverksette, viser til fasen der valgt fremgangsmetode blir testet ut. Tredje trinn er observasjonsfasen hvor data hentes inn gjennom blant annet observasjoner og intervjuer. I trinn fire går man tilbake for å reflektere og evaluere tiltakene som er gjort. Femte trinn, viser til at forskeren dokumentere erfaringene slik at de kan tas med videre i prosessen. Pilen videre til neste sirkel viser til at dette er en pågående prosess. Ofte finner man ikke løsningen på problemet ved første forsøk og utfordringer kan dukke opp underveis før man finner løsninger på problemstillingen(e).

Figur 4: Illustrasjon av aksjonsforskning

I aksjonsforskning har også medforskning en sentral rolle, og legger på denne måten til rette for at de som kjenner problemene/utfordringene skal være aktive deltakere i en felles arbeidsprosess sammen med forskerne (Mydland & Ekberg, 2019; McNiff, 2013; Borg & Kristiansen, 2009).

I vårt arbeid har ulike erfaringer blitt diskutert i arbeidsgruppen, retninger justert og nye tiltak utprøvd. En slik arbeidsmåte er en naturlig del av aksjonsforskning som metode, og vi har forsøkt å arbeide i tråd med illustrasjonen under (figur 4). Datamaterialet består derfor både av referater fra arbeidsgruppemøter, intervjuer m.m. (se tabell 1).

I tillegg til utskifting av de involverte i prosjektet, har det vært utfordringer knyttet til samarbeid, rekruttering av ungdommer, informasjonsflyt og omforent forståelse for arbeidsform og målsetting i utviklingsarbeidet. På tross av dette, har vi i prosjektgruppen klart å jobbe oss fremover mot økt felles forståelse for fremgangsmåte og målsetting, og har gjennom en aksjonsforskningstilnærming ervervet mange nye og viktige erfaringer som kan tas med i fremtidig arbeid både i A-larm og i NORCE.

4.2 Individuelle intervju

I et aksjonsforskningsprosjekt foregår det en kontinuerlig datainnsamling gjennom samarbeid med de ulike aktørene gjennom blant annet møtevirksomhet. For å innhente utfyllende kunnskap om hvordan aktørene opplevde prosessen i utviklingen av ungdomstjenesten, valg som ble tatt m.m., planla vi gjennomføring av intervjuer som en av flere kvalitative metoder for datainnsamling i prosjektet. Da prosjektperioden ble utvidet med 1 år, ble det naturlig å gjennomføre flere intervjuer enn først planlagt. Siste intervjurunde ble gjennomført vinteren 2020–2021.

Det er i hovedsak samlet inn data ved gjennomføring av individuelle semistrukturerte intervjuer med involverte aktører på ulike tidspunkt i prosjektperioden. Kvalitative intervju er en godt egnet metode når man ønsker å innhente nyanserte beskrivelser og erfaringer av hvordan mennesker forstår og fortolker et fenomen (Jacobsen, 2000), som i

vårt tilfelle omhandler informantenes vurdering av prosessen og organiseringen av ungdomstjenesten i A-larm. Tilnærmet alle som har vært involvert i ungdomstjenesten i prosjektperioden har blitt intervjuet. Noen har blitt intervjuet flere ganger utfra endringer i prosjektet. I intervjuene ønsket vi spesielt å innhente kunnskap om hvordan de oppfattet sin egen rolle, erfaringer fra prosjektet og tanker om hva som kan videreutvikle tjenesten. Totalt ble det gjennomført 10 individuelle intervjuer med ansatte i A-larm og Kristiansand kommune. Intervjuguidene var semistrukturert og gav rom for individuelle refleksjoner. Vi benyttet lydopptaker ved første runde av intervjuene, og lydfilene ble transkribert av de to forskerne. Ved andre og siste runde med intervjuer tok vi fyldige notater fra samtalen, ved at en forsker intervjuet og den andre forskeren skrev ned spørsmål og svar fra intervju-samtalen. Disse notatene gikk den andre forskeren igjennom fortløpende etter intervjuet, og tilføyde/endret dersom noe manglet.

Intervjuene svært nyttige i utviklings- og forskningsarbeidet, da de gav utfyllende og interessant informasjon om hvordan de ulike aktørene opplevde prosessen og arbeidet med å utvikle en ungdomstjeneste. Intervjuene fanget opp flere perspektiv og meninger knyttet til arbeidet enn det vi klarte å fange opp gjennom møtene i arbeidsgruppen. Fordelen med intervju som metode er muligheten til å stille utfyllende oppfølgingsspørsmål, samt muligheten til å fange opp relevant kunnskap og innspill som respondenten selv bringer inn i samtalen som intervjuet representerer. I forkant av intervjuene, høsten 2019, hadde vi gjennomført en workshop. Noen av spørsmålene i intervjuene var fremkommet på bakgrunn av informasjon som kom frem i workshopen. Tema i intervjuguidene ble utviklet i samråd med prosjektgruppen og er basert på funn fra datainnsamlingen underveis.

4.3. Fokusgruppeintervju

Det er gjennomført ett fokusgruppeintervju, og det ble gjennomført i siste del av prosjektarbeidet. Fokusgruppeintervjuet ble gjennomført med ungdomslederne, der temaet var erfaringer med siste del av utformingen av ungdomstjenesten.

Hensikten med fokusgrupper som metode er at man skal få et datamateriale som kan si oss noe om hvilke forestillinger deltakerne har om et utvalgt tema. Vi får også anledning til å følge meningsutvekslinger og argumentasjonen mellom deltakerne. En fokusgruppe vil selvsagt ikke samsvare fullt ut med sosiale sammenhenger hvor slike temaer vanligvis diskuteres, men fokusgruppe som metodisk tilnærming vil likevel gi oss muligheten til innblikk i deltakernes forestillinger gjennom deres fortellinger og argumentasjon (Morgan, 1998, 1997; Repstad, 2007).

Spørsmålene i fokusgruppeintervjuet var konsentrert om utvikling, fremdrift og resultater av arbeidet i prosjektet og tjenesten overfor tenåringene. Det ble også satt søkelys på læring og forbedringspotensialet i A-larm sitt videre ungdomsarbeid.

4.4 Workshop

I prosjektperioden gjennomførte vi to workshoper. Formålet med workshopen høsten 2019 var å drøfte erfaringene i prosjektet knyttet til spørsmål til valg av målgruppe, styrker og svakheter med A-larm i å tilby en ungdomstjeneste, ungdommenes medvirkning i tilbudet, og søkelyset på integrering i det ordinære samfunnet gjennom arbeidet og modellen for samarbeidet (jfr. figur 2). Workshop I ble gjennomført med hele arbeidsgruppen, som da bestod av prosjektkoordinator, kontaktperson fra kommunen, de to daværende ungdomslederne og to forskere fra NORCE. Resultater fra workshop I var blant annet en omforent enighet om at samarbeidet med kommunen burde vært på plass før oppstart av prosjektet, at samarbeidet bør forankres i kommuneledelsen, at A-larms styrke er at de kan tilby en fleksibel tjeneste, at det var behov for ytterligere kunnskap om arbeid med ungdommer samt på flerkulturell forståelse, og at kommunens kontaktperson i prosjektet bør utpekes av kommunens ledelse.

Den neste workshopen (workshop II) ble arrangert i juni 2020. De samme deltakerne deltok på denne samlingen, bortsett fra at en ny forsker fra NORCE hadde erstattet den ene forskeren fra forrige workshop. Formålet med denne samlingen var å presentere funn fra den første intervjurunden, gjennomgang av den 3-årige utviklingsprosessen, drøfting og samtale rundt sentrale spørsmål for videre fremdrift av prosjektet, og målsetting for siste og fjerde prosjektår. Temaene for workshopen omhandlet om det var noe nytt i arbeidet med ungdommene som vi burde teste ut i siste del av prosjektet, målsettingen i siste prosjektår, videreutvikling og formalisering av rekrutteringsarbeidet og samarbeidet med kommunen m.m. Vi fikk ikke gjennomgått alle temaene som var satt opp, og det ble derfor avtalt en ny workshop til høsten 2020 for å fullføre dette arbeidet. Denne ble avlyst da det ble avgjort at utviklingsdelen i prosjektet ble avsluttet høsten 2020.

4.5 Arbeidsgruppemøter

Det har gjennomgående i hele prosjektperioden blitt avholdt arbeidsgruppemøter, hvor representanter fra A-larm, Kristiansand kommune og NORCE har deltatt. I første del av prosjektperioden var disse møtene noe sporadisk og usystematisk organisert. Det var ingen jevn kommunikasjonsflyt mellom partene, og det var uavklarte roller og forventinger til hvem som skulle gjøre hva i prosjektet. Midtveis i prosjektet kom det nye folk inn i de ulike rollene, og prosjektarbeidet ble organisert på en ny måte. Fra sent høsten 2018 og nyåret 2019 ble det avholdt månedlige møter i arbeidsgruppen. Her ble deltakerne gjensidig oppdatert på arbeidet med ungdommene på aktivitetsekveldene, turer og rekrutteringsarbeidet. Tematikker som målgruppe, fremgangsmåter for rekruttering, formaliseringstiltak internt i A-larm overfor tilbudet m.m. var temaer for samtale og samarbeid i arbeidsgruppen. Referater fra disse møtene er et ledd i datainnsamlingen, da disse beskriver hva som er gjort, valg som er tatt og hvem som til enhver tid har vært ansatt/involvert i prosjektet og i ungdomstjenesten.

4.6 Kartleggingsarbeid

Som et ledd i å få mer kunnskap og oversikt over hvilke tilbud som finnes for ungdommer i Kristiansand kommune i regi av ideell sektor, ble det gjennomført en kartlegging (høsten 2018) over tilsvarende tilbud i kommunen, parallelt med utviklingen av ungdomstjenesten i A-larm. Opplysninger over tilbud i kommunen ble innhentet gjennom nettsøk og gjennom samtaler med aktuelle personer i kommunen og i A-larm. Kartleggingen var ikke uttømmende, men kartla de mest sentrale samarbeidsaktørene innen frivillig sektor i kommunen som i en eller annen form hadde et samarbeid med Kristiansand kommune (pr. 2018/2019), og som var relevant prosjektet. Dette var blant annet Kirkens ungdomsprosjekt (KUP), Blå Kors sitt ungdomsarbeid, Røde Kors sitt ungdomsarbeid, i tillegg til Abup sitt forebyggende arbeid gjennom Kick Off leirer og Kristiansand sitt lavterskel/forebyggende arbeid gjennom Ungteam/Felt-team. På denne måten fikk vi en oversikt over tilbud til ungdommer i den aktuelle målgruppen, og dette ga oss muligheten til å finne ut hvordan ungdomstjenesten i A-larm skilte seg ut fra de allerede eksisterende tilbudene.

Denne kartleggingen viste at det var flere aktører innen frivillig sektor som jobber aktivt for å bidra positivt inn i samfunnet og overfor barn og unge i Kristiansand kommune. Noen av områdene som det tilbys aktiviteter innenfor er overlappende, og noen av områdene og fokusfeltene er supplerende for eksempel gatemekling som kun er i regi av Røde Kors. For utviklingen av ungdomstjenesten i A-larm var det nyttig å kjenne til hva de andre frivillige organisasjonene arbeidet med, slik at A-larm kunne innrette sin ungdomstjeneste som et supplement til allerede eksisterende tilbud.

4.7 Analysearbeid

Datamaterialet i prosjektet er omfattende. I analysearbeidet har vi hatt søkelys på:

- A) Hvordan har A-larm valgt å organisere ungdomstjenesten i prosjektperioden?
- B) Hvordan har samarbeidet mellom frivillig og offentlig sektor utviklet seg gjennom prosjektperioden?
- C) Hvilke erfaringer har samarbeidspartnere opparbeidet seg gjennom prosjektperioden i arbeidet med utsatt ungdom?

Vi har analysert referater, notater fra workshoper og intervjuer og sammenstilt våre funn med utgangspunkt i følgende analysepunkter:

- 1) Organisering av ungdomstjenesten i A-larm: fra start, underveis og nå
  - a. Internt i A-larm
  - b. Selve ungdomstjenesten
- 2) Organisering av samarbeidet med kommunen
- 3) Prosessen på utviklingen av ungdomstjenesten – hva er gjort, erfart m.m.

- 4) utfordringer i prosjektet
  - a. Knyttet til interne forhold i A-larm
  - b. Knyttet til samarbeidet med kommunen
  - c. Fra kommunen sin side
  - d. Med selve aktivitetene og ungdommene
- 5) Samarbeidsmodellen – hva har vi erfart og etablert?

Begge forskerne som er ansvarlige for rapporten har gjennomgått datamaterialet og sammenstilt funnene ut fra felles erfaringer med materialet. Funnen er drøftet og kvalitetssikret gjennom flere runder med gjennomlesing, analyse, samt presentasjon for arbeidsgruppen i prosjektet slik at vi har sikret at vi er omforent med fremstillingen i rapporten.

4.8 Begrensninger og utfordringer med valg av metode

I tråd med punkt 4.1 er aksjonsforskning en egnet metode i samarbeidsprosjekter som søker å finne nye løsninger på eksisterende samfunnsutfordringer. Likevel er ikke metoden blottet for utfordringer. Som forsker i et aksjonsforskningsprosjekt står man nært på prosesser i utvikling og gjennomføring av tjenesten, noe som utfordrer forskernes evne til skille sine egne meninger fra forskningsfunn. Innen andre forskningsdisipliner tilstrebes det en objektivitet fra forskeren, mens i aksjonsforskning er forskeren en medvirkende og aktiv part i utvikling og problemløsning. Hensikten med dette er å bringe den faglige ekspertisen med i en ønsket samfunnsendrende prosess. Dette utfordrer forskernes egne evner til å kunne tolke og forstå sosiale prosesser hvor man selv er deltaker. Et viktig poeng i så måte er at forskeren evner å både kunne leve seg inn i og forstå den sosiale konteksten prosjektene gjennomføres i, samtidig som forskeren innehar en kritisk evne og analytisk distanse (McNiff, 2013).

I aksjonsforskning må forskerne også være oppmerksomme på sin egen rolle i prosjektet, eventuell påvirkning på samarbeidsaktørene og være bevisst på ikke å utnytte egen posisjon i arbeidet (McNiff, 2013). Det er viktig at partene i samarbeidet beholder en likeverdighet, der alles perspektiver har verdi for utviklingen i prosjektet. Som likeverdige parter må man tilstrebe at prosjektet benytter de deltakelsesorienterte og demokratiske prosesser som aksjonsforskning innebærer.

En annen utfordring knyttet til denne arbeidsmetoden er evnen til å kunne se prosesser, utvikling og resultater med «friske øyne». Derfor oppfordres forskerne som anvender aksjonsforskning å involvere andre aktører og andre forskere i arbeidsprosessen (ibid). Gjennom det dette prosjektet har ulike forskere vært tilknyttet og deltatt i ulike deler av utvikling. Forfatterne av denne rapporten opplever dette som verdifullt særlig med tanke på å se ulike perspektiver av prosjektarbeidet.

En erfart utfordring i dette forskningsarbeidet har vært at de ulike samarbeidsaktørene er tett på hverandre gjennom samarbeid over flere måneder og år. Uenigheter eller ulike syn

som kommer frem i intervjuene, har derfor i noen tilfeller vært vanskelig å bringe videre inn i arbeidet med hensyn til gjeldende forskningsetiske prinsipper og personvern.

5. Resultater

Gjennom aksjonsforskningsperspektivet har man et siktemål om at kunnskapsgenereringen (og teoriutviklingen) skal foregå parallelt med forsøks- og utviklingsaktiviteter i praksisfeltet. Datamaterialet i dette prosjektet består derfor av referater fra arbeidsgruppemøter, intervjuer med de ulike aktørene i prosjektet gjennomført på ulike tidspunkt i prosjektperioden, deltagende observasjoner og workshoper.

Vi vil i det følgende presentere de mest sentrale funnene fra vårt brede datamateriale. Resultatene fra de ulike forskningsinnsatsene er gjensidig utfyllende, og en samlet presentasjon vil dermed gi den beste fremstillingen. Vi vil i det følgende svare ut de nevnte forskningsspørsmålene med å presentere resultater knyttet til

1. Hovedlinjer i utvikling og organisering av ungdomstjenesten i A-larm
2. Aktivitetene i ungdomstjenesten
3. Erfaring og læring i prosjektet

5.1 Hovedlinjer i utvikling og organisering av Ungdomstjenesten i A-larm

Utgangspunktet

A-larm har tidligere i hovedsak utført arbeid og hatt aktivitetstilbud rettet mot voksne. Gjennom dette prosjektet ønsket organisasjonen å utvikle en tjeneste for ungdommer, som er å regne som en ny målgruppe i deres organisasjon. Bak utarbeidelsen av søknaden lå det et erfart behov for tilbud til utsatte ungdommer, og et ønske om å utvikle samarbeidet mellom organisasjonen (frivillig sektor) og Kristiansand kommune.

5.1.1 Ansatte i prosjektet

Ved oppstart av prosjektet høsten 2017, ansatte prosjektleder i A-larm en prosjektkoordinator (P1) i en 50 % stilling, og to ungdomsledere i hver sin 20 % stilling i ungdomstjenesten. Aktivitetene i ungdomstjenesten ble planlagt til å være på torsdag ettermiddag/kveld fra kl. 16.00–20.00, samt turer i ferier og i noen helger. Oppgave- og ansvarfordelingen i prosjektet var følgende:

- Prosjektleder i 20 % stilling: Hovedansvar for gjennomføring av prosjektet, kontakt og forankring med kommuneledelsen, økonomi/budsjett og rapportering til Helsedirektoratet
- Prosjektkoordinator 50 % stilling: Personalansvar for ungdomslederne, et koordinerende ansvar for aktivitetene og de ansatte, samt kontakt med representant fra kommunen og forskerne i NORCE

- Ungdomslederne: To ansatte i hver sin 20 % stilling: Ansvar for gjennomføring av aktivitetene sammen med ungdommene hver torsdag, noe oppfølging av ungdommene via Messenger-chat gjennom uken, deltakelse på turer i helger og ferier.

Vinteren 2018/2019 ble ny prosjektkoordinator ansatt (P2), og det kom også inn flere forskere fra NORCE. P2 fikk en litt annen rolle enn P1, da P2 i større grad skulle koordinere aktivitetene og de ansatte i prosjektet, og ikke lenger involveres direkte i arbeidet med ungdommene. Prosjektarbeidet ble videre organisert med et månedlig arbeidsgruppemøte, samt månedlig dialog mellom forsker og prosjektkoordinator, og med møter etter behov mellom prosjektkoordinator og representant fra kommunen. Aktivitetene for ungdommene fortsatte som tidligere på torsdagene fra kl. 16–20.

Utover høsten 2019 valgte prosjektkoordinator og ungdomslederne å møtes hver torsdag kl. 14.00 slik at de lettere kunne planlegge og organisere aktivitetene med ungdommene som skulle arrangeres samme ettermiddag/kveld. Dette var et ledd i å videreutvikle kommunikasjonsflyten internt i den utøvende delen av prosjektet. På dette møtet planla de ettermiddagens aktiviteter, drøftet eventuelle utfordringer i gruppen eller konkret bekymring knyttet til noen av tenåringene, økonomi m.m. Det er ulike opplevelser av hvor nyttige disse møtet har vært, og enkelte mener dette møtet kunne vært utnyttet/organisert bedre. I deler av prosjektperioden hentet ungdomslederne ungdommer fra ulike steder i byen inn til aktivitetstilbudet på Energiverket i sentrum.

5.1.2 Lokaler

A-larm fikk tillatelse til å bruke kommunens kafe, *Energiverket*, til aktivitetene med ungdommene en ettermiddag i uken. Dette lokalet ligger sentralt i byen, og A-larm har fått låne dette lokalet gratis av kommunen gjennom hele prosjektperioden. Lokalene er godt egnet for aktivitetene, og har også direkte tilgang til A-larms kontor og møterom i samme bygg. I perioder har de også benyttet A-larms møterom til aktivitetene med ungdommene, f.eks. ved hobbyaktiviteter, filmkveld m.m.

5.1.3 Samarbeidsavtale

A-larm har samarbeidsavtale med Kristiansand kommune i flere prosjekter. Når det gjelder dette prosjektet med utvikling av en Ungdomstjeneste i A-larm, har det ikke lyktes å få på plass en samarbeidsavtale med kommunen. Gjennom intervjuene kommer det frem informasjon om at dette skyldes en kombinasjon av uklar og ustrukturert presentasjon/oppfølging fra A-larm sin side, og manglende oppfølging og tilbakemelding fra ledelsen i Kristiansand kommune. Kommunesammenslåingen, av de tidligere kommunene Kristiansand, Søgne og Songdalen midt i prosjektperioden, blir også nevnt som en faktor som har komplisert dette arbeidet. Datamaterialet tyder på at manglende samarbeidsavtale har hatt konsekvenser for rekrutteringsarbeidet i prosjektet. Involverte i ungdomsprosjektet uttalte at «*dette prosjektet kom litt i bakleksen i forhold til andre prosjekter i A-larm*», og flere involverte hadde en opplevelse av en mangelfull

informasjonsstrøm internt i A-larm, samt et uavklart forhold knyttet til samarbeidet med kommunen. Flere av intervjupersonene nevnte at det hadde vært fordelaktig dersom det hadde vært et tett samarbeid mellom kommunen og A-larm allerede i søknadsarbeidet, og at det forelå en klar samarbeidsavtale før oppstart av prosjektet. Ansatt i kommunen formidlet følgende:

(...) det hadde vært bedre dersom det var en plan i sammen med kommunen før søknad om penger var blitt sendt. At det ble sjekket ut hva det er kommunen ønsker og hva er det kommunen trenger, og hva er det A-larm kan bidra med til det som barnevern og helse ser at «dette har vi ikke og dette trenger vi» eller «dette har vi for lite av og dette trenger vi mer av.

Et tettere samarbeid med kommunen allerede i søknadsarbeidet ville kunne bidratt til at prosjektet i større grad ble rettet mot de behovene kommunen erfarte eksisterte blant ungdommer i kommunen. Fordelen med et slikt tett samarbeid i forkant kommer klart frem:

Det skulle vært rigget ved at helsesøstre og sosiallærere kjente til prosjektet, kjente til at dette ønsker Kristiansand kommune å bruke (...) når vi tar kontakt med helsesøstre, sosiallærere og miljøarbeidere på skoler nå, så har de tusen andre ting, så det blir på en måte ikke prioritert. Dersom det blir innarbeidet i forkant (...) så vil det også bli brukt, og det vil gå mye mer av seg selv. Det ser en jo med andre frivillige organisasjoner som Kristiansand kommune samarbeider med, at det at en vet hva en skal forholde seg til, og der har en ventelister. Fordi at helsesøstre og sosiallærere søker ungdommer inn, fordi de vet hva produktet er. De vet hva de får.

På bakgrunn av datamaterialet er det grunn til å tro at mangel på et formelt samarbeid også hindret rekruttering av aktuelle ungdommer til prosjektet.

Gjennom intervjuene og workshopene kommer det frem informasjon om at den interne kommunikasjonen har vært mangelfull i A-larm, som blant annet førte til at en av prosjektkoordinatorene i en lengre periode ikke var orientert om at samarbeidsavtalen ikke var på plass. Dette skapte unødvendige frustrasjoner og misforståelser knyttet til rekrutteringsarbeidet i prosjektet.

5.1.4 Kontaktperson i kommunen

Prosjektet har i store deler av prosjektperioden hatt en kontaktperson i kommunene som prosjektgruppen har samarbeidet med. Denne kontaktpersonen arbeider med utsatte ungdommer i kommunen, og fikk tillatelse av sin leder til å samarbeide med prosjektgruppen i prosjektperioden. Kontaktpersonen kjente ansatt i Ungdomsprosjektet gjennom sitt arbeid i kommunen, og ble av vedkommende bedt om å bistå i rekruttering av ungdommer til prosjektet. Etter hvert ble kontaktpersonen i kommunen invitert inn i et mer formelt samarbeid, deltok på arbeidsgruppemøter, og har bistått prosjektkoordinator

i rekrutteringsarbeidet av ungdommer. Kommunens kontaktperson har vært en viktig døråpner for A-larm inn mot skoler og barneverntjenesten i kommunen.

5.1.5 Avklaring om målsetting

Det har vært utfordrende å få på plass en felles målsetting som alle samarbeidspartnerne i prosjektet var orienterte om. Noe av bakgrunnen for dette kommer frem i datainnsamlingen, som viser at rolleavklaringene i prosjektet i perioder har vært uklare. Noen av uklarhetene skyldes at det har vært utskiftninger av ansatte i prosjektet, endring i målgruppe, og at det har vært endringer i rollene underveis. Andre forhold er knyttet til informasjonsflyt internt i A-larm. I intervjuene kom frem at deltagerne i prosjektet hadde ulik informasjon om hva målsettingen med prosjektet skulle være, slik som ansatte i prosjektet her formidler:

I mitt hode var det hele tiden dette med hvordan det frivillige og kommunen kunne samarbeide.

Målsetning var å gi mestring, og økt livskvalitet, sosialt nettverk. Gi økt sosial kompetanse til de som ofte var ensomme, som hadde en sosial isolasjon.

(...) prosjektet handlet om ungdom med rus eller at det var fare for å begynne med rus.

Avklaringer knyttet til en felles forståelse av målsettingen med tilbudet viste seg å være en utfordring også mot slutten av prosjektperioden, slik som denne ansatte formidlet i et intervju:

Nei, det vet jeg ikke rett og slett ikke. Det er uklart. Jeg har lest prosjektbeskrivelsen for en tid tilbake, men tenker kanskje at det ikke helt gjenspeiler den. Gi dem et positivt tilbud i hverdagen, hjelper dem til å utvikle seg, tenker jeg er målsettingen med prosjektet/tilbudet. Men jeg tenker at vi snakker for lite om det.

På tross av uklarheter og misforståelser, har de ulike prosessene og forskningsaktivitetene i ungdomstjenesten bidratt til en gradvis mer omforent forståelse av hva målsettingen med prosjektet har vært. Dette kommer vi mer tilbake til under «Kontakt med andre klubber/fritidsaktiviteter».

5.1.6 Rekruttering og valg av målgruppe

Samarbeid om rekruttering av ungdommer inn i aktivitetene i ungdomstjenesten har i store deler av prosjektperioden vært en utfordring. Likevel viser datainnsamlingen at i siste halvdel av prosjektperioden fant prosjektet en velegnet samarbeidsform om dette, og rekrutteringen fungerte fra da av. Deltakerne i prosjektet har vært rekruttert gjennom ulike kanaler og på ulike måter gjennom hele prosjektperioden. I prosjektets første fase hadde prosjektkoordinator og ungdomslederne et ønske om å sluse ungdommene inn gjennom en strukturert utvelgingsprosess, der ungdommene skulle håndplukkes gjennom et intervju før eventuell deltakelse i prosjektet. Denne prosessen ble valgt fordi de

ansvarlige i A-larm hadde forventinger om at tilbudet med ungdomstjenesten ville bli så populært at ikke alle ungdommer som ville kom til å få plass, slik en ansatt her uttrykker det i et intervju:

Fordi tanken var jo at det var mange, det er jo mange ungdommer rundt forbi som kunne trenger et sted og være og kunne trenger litt ekstra oppmerksomhet, og å være i disse aktivitetene. Og få en gratis tjeneste, så var tanken at det skulle være veldig mange som ville ha lyst til å komme. Så jeg tror de trodde at det skulle være så pass mange at vi nesten måtte velge, ikke at noen skulle bli kastet ut, men det var jo noen kriterier hvem som kunne være med i prosjektet

Kriteriene for å bli med i aktivitetene i første del av prosjektet var blant annet at ungdommene ikke skulle være voldelige, ikke i aktiv rus og at de måtte vise at de var motiverte for å delta i tilbudet. Utgangspunktet for rekruttering var derfor rettet mot sekundærforebygging for ungdommer som hadde droppet ut av skolen, stod i fare for å havne i belastede miljø, eller allerede hadde knyttet kontakt til rusmiljøet. Forventingen om stor pågang til ungdomstjenesten viste seg å ikke stemme. En del ungdommer begynte, men aldersspennet på 14–20 år ble for stort, og flere av ungdommene sluttet. Ulike interesser og store aldersforskjeller bidro blant annet til at det var utfordrende å koble ungdommene sammen som en gruppe. To ungdomsledere forteller:

De få som var der fikk kontakt med hverandre på et vis, men de var så pass forskjellige, at det var ikke optimalt.

Det var store sprang i behovene, og de var få ungdommer, så det opplevdes vanskelig å jobbe med dem når de bare var 3–4 stk. og så pass bredt spekter av behov. Hadde det vært 10 stykker hadde det vært lettere. Det var vanskelig å få til noe felles fordi utgangspunktet var så ulikt.

Valg av ny målgruppe

I henhold til prosjektets utviklingsmuligheter og på bakgrunn av tilbakemeldinger fra ungdomsledere, ungdommene selv, kommunen og prosjektansattes kunnskapsområde/kompetanse, ble fokuset etter hvert rettet mot en ny målgruppe. Gruppen endret navn til *BeFriends*, og rettet fokuset mot «ensomme» tenåringer i alderen 13–15 år med behov for økt sosial kompetanse og nettverk. Det var enighet om denne målgruppen i arbeidsgruppen, også fra kommunens sin side:

(...) jeg var jo selvsagt positiv til det, for jeg tenker at det er jo de en bør prøve å se etter ... Det er jo også en målgruppe som en ser, men som er vanskelig å gjøre noe med fordi de vil kanskje helst sitte hjemme. Mens de guttene og jentene i 16–17 års alderen med litt rus er lette å se, men vanskelige å få til noe kontinuitet med. Så begge gruppene er jo en vanskelig gruppe å hanke inn til å bli stabile.

Endring og spissing av målgruppen var en vellykket strategisk endring i utviklingen av ungdomstjenesten i A-larm. I løpet av de siste to årene, har det vært en mer stabil gruppe tenåringer i aktivitetstilbudet, med mellom 5–10 tenåringer på hver samling. Representant fra kommunen ga uttrykk for at det er behov for tilbud til denne målgruppen og at frivillige organisasjoner har mye å bidra med overfor denne aldersgruppen:

Ja, absolutt! Så er det noe med denne aldersgruppen. 12–13 åringer er små, men så er de plutselig begynt å bli litt store også, så de faller veldig fort ut dersom de ikke blir hanket inn. De kunne fort blitt sittende. Det har vært fint å fokusere på denne målgruppen. Det er mange som er ute og tøffer seg, mens jeg tenker det er veldig bra at vi har fokus på denne målgruppen (de ensomme).

Intervjupersonen fra barnevernet mente at tilbudet var unikt, da de hadde få slike tilbud de kunne benytte overfor de tenåringene de arbeidet med å bistå. Gjennom erfaringer i prosjektet opplevde også ansatte i A-larm at de hadde funnet frem til en målgruppe der tilbudet kunne fungere som et supplement til eksisterende tilbud til ungdommer i kommunen:

Fordelene er at vi kan fange opp denne gruppen ungdommer som jeg ikke tror andre klarer å fange opp. Samarbeid med kommunen, barnevernet og sosiallærere, de kan kontakte oss slik at vi kan gi dem (ungdommene) et tilbud. (...) Dette er ungdommer som, dersom ingen tar fatt i det, vil det bli et problem fremover

Navnet *BeFriends* ble målrettet brukt på informasjonsskriv, i skjemaer og på gensere til ungdomslederne og deltakere m.m. Navnet er nå godt innarbeidet i organisasjonen og peker på hovedmålsettingen med tilbudet, nemlig *å få venner og å være en venn*.

Rekruttering gjennom kontakt med sosiallærere og barneverntjenesten

For å rekruttere inn tenåringer fra denne målgruppen i alderen 13–15 år, så begynte representanten fra kommunen og den nye prosjektkoordinatoren (P2) vinteren 2019 å jobbe opp mot sosiallærere på to bynære ungdomsskoler i Kristiansand. Representant fra kommunen tok kontakt med skolene og avtalte et informasjonsmøte. På disse informasjonsmøtene deltok sosiallærerne, en av ungdomslederne i *BeFriends*, prosjektkoordinator og kommunens kontaktperson. Her presenterte de *BeFriends* sitt aktivitetstilbud for de inviterte tenåringene. Dette viste seg å være en vellykket rekrutteringskanal, og flere tenåringer kom inn i aktivitetene, slik som en av ungdomslederne fortalte:

(...) når vi en gang fikk tak i dem, og gikk ut til en skole og XX (kommunens kontaktperson) hadde arrangert et møte med sosiallærer, fant noen ungdommer, og jeg gikk opp og hadde møte med dem – og vips så hadde vi fem ungdommer i tilbudet. Dette var ikke vanskelig, og vi kunne gjort det før.

Videre fikk prosjektet rekruttert ungdommer via kommunens kontaktperson direkte fra barnevernet. Dette var ungdommer som ikke deltok på andre fritidsaktiviteter og som

trengte et tilbud i sin hverdag. En representant fra barnevernet hadde i så måte gode erfaringer med tjenesten:

For ungdommen «min» var det Alpha omega, tenker jeg. Særlig med tanker på at (hen) hadde veldig behov for dette med sosial samhandling.

Representant fra barnevernet ga også uttrykk for at de opplevde et godt samarbeid med A-larm og ungdomstjenesten, og at det var enkelt å ta kontakt med tjenesten når kontakten først var opprettet:

... mye informasjon første gang jeg ringte – om tjenesten og A-larm og alt det. (...) Jeg opplevde god kontakt og samarbeid fra første stund egentlig.

Utefolket – tverrsektorielt møtepunkt

Prosjektkoordinatorene har i hele prosjektperioden hatt anledning til å delta på et tverrsektorielt møtepunkt kalt *Utefolket*. Der møtes ansatte fra kommunen sammen med representanter fra samarbeidende frivillige organisasjoner én gang i måneden, for å samarbeide om å få oversikt over ungdommer som trenger et (bynært) tilbud i kommunen, samt en «fordeling» mellom organisasjoner knyttet til hvilke interesser og behov disse ungdommene har. Taushetsplikten for dette samarbeidet er ivaretatt. For prosjektet sin del, ble deltakelse i *Utefolket* noe mindre aktuelt da de endret målgruppen for aktivitetstilbudet til 13–15 år. Grunnen til det er at de fleste ungdommene som blir vurdert i *Utefolket* er eldre enn målgruppen i *BeFriends*. A-larm benytter imidlertid blant annet denne etablerte samarbeidskanalen i sitt øvrige ungdomsarbeid.

Gjennom utviklingen i prosjektet, og utprøving av ny målgruppe og nye rekrutteringskanaler, har sammensetningen av deltakerne i aktivitetstilbudet i ungdomstjenesten endret seg. I siste del av prosjektperioden var hovedvekten av deltakere fra familier der foreldrene hadde innvandret til Norge. Dette medførte noen andre utfordringer i foreldresamarbeidet, som vi kommer tilbake til under punkt 5.2.

Sammensetning av deltakere

Selv om rekruttering av deltakere har vært noe utfordrende for tjenesten, har det vært søkelys på at gruppen skal fungere som helhet og at de ungdommer som tas inn i tjenesten skal ivaretas og fungere sammen med resten av gruppen. Likevel var flere ansatte i A-larm som ga uttrykk for at det tidvis kunne bli et for stort søkelys på å få inn mange deltakere til deres tilbud og at de ønsker et større fokus på den enkelte deltaker og deres prosess, slik som denne ansatte uttrykte det:

Ofte tenker vi at vi lykkes dersom det er mange deltakere (...) så glemmer en at det å nå inn til disse enkelte personene her er viktig.

På tross av disse erfaringene, var dette ikke en stor utfordring i det totale prosjektarbeidet.

5.1.7 Oppsummering

Utviklingen og organiseringen av Ungdomstjenesten i A-larm har vært igjennom flere endringer og justeringer i løpet av prosjektperioden. Det har vært utprøvinger knyttet til ulike målgrupper, ulike rekrutteringskanaler (*Utefolket*,

sosiallærere, barneverntjenesten) og ansvars- og rollefordelinger internt i prosjektet i A-larm. På tross av utfordringer med å formalisere samarbeidet med kommunen, så har prosjektet klart å finne en viktig målgruppe og gode rekrutteringskanaler, og gjennom dette skapt et unikt tilbud til en liten og viktig gruppe tenåringer i kommunen gjennom tilbudet *BeFriends*.

5.2 Aktivitetene i Ungdomstjenesten

A-larm driver mange ulike tilbud og aktiviteter overfor forskjellige brukergrupper. Det å tilrettelegge en aktivitet for ungdommer var nytt for ansvarlige i organisasjonen, og prosjektet har av den grunn muliggjort ny læring og kompetanseheving knyttet til etablering av interne rutiner, taushetsplikt, foreldresamarbeid m.m. som må være på plass i en organisasjon ved utvikling av tilbud til mindreårige.

5.2.1 Aktiviteter i ungdomstjenesten

Aktivitetene i prosjektet har vært firedelt:

- 1) Ukentlige aktiviteter én fast dag i uken – *fast aktivitetsekveld*
- 2) Overnattingsturer gjennom året – *overnattingsturer*
- 3) Forsøk på å få ungdommer inkludert i andre fritidsaktiviteter utover *BeFriends* – *kontakt med andre fritidsaktiviteter/klubber*
- 4) *Caffè Latte Praten*

Fast aktivitetsekveld og ulike aktiviteter

Faste aktiviteter med deltakerne i prosjektet har vært gjennomført hver torsdag kl. 16–20 gjennom hele prosjektperioden. Torsdagsaktivitetene har blant annet bestått i matlaging og fellesmåltider, kino, spillekveld, juleverksted, maling, svømming og felles samtaler rundt aktuelle tema m.m. Prosjektkoordinator og ungdomslederne har hele tiden jobbet for at ungdommene skal ta en aktiv del i gruppen. Ved å hele tiden invitere ungdommene til å fremme deres egne ønsker og selv få avgjøre hvilke type aktiviteter de ønsker å delta i har ungdomslederne tilrettelagt for medvirkning i planlegging og utføringen av aktivitetene. Ifølge en ungdomsleder er dette noe som har endret seg over tid og i takt med dynamikken i gruppen:

Synes de har fått medvirke i veldig stor grad, spesielt på slutten – nesten i litt for stor grad. De er forskjellige, kan være litt vanskelig når de vil ulike ting. De kan krangle litt om det, de har vært aktive på banen og engasjere seg i det. Dette har endret seg noe fra begynnelsen, da var ungdommene litt mer tilbaketrukket. Det er jo bra da – har nok noe med at de har blitt mer kjent, samt større fokus fra de som er lederne, de unge har så forskjellige behov. Da jeg kom inn føltes det litt tilfeldig

hvem som kom og hva vi gjorde, men nå som gruppen er mer stabil er det enklere å la de medvirke.

På bakgrunn av deltakernes ønsker har de i perioder satt opp en plan for aktivitetene. Her er det også tatt høyde for enkeltes interesser og behov, inkludert hensyn knyttet til ungdommenes kulturelle, språklige og religiøse tilknytning. Målet med de ulike aktivitetene har vært å bidra til å skape gode opplevelser for deltakerne, som kan stimulerer til videre deltakelse og motivere dem videre inn i ordinære fritidstilbud. Videre har variasjonen i gruppen, og fellesskap med ungdommer og ungdomsledere, gitt mulighet for sosial læring og motvirkning av sosial isolasjon.

Fra ungdomsledernes ståsted har faste møtepunkt for tenåringene vært et bevisst verktøy for å skape forutsigbarhet. Det er en omforent tanke om at på torsdagene skal døren til ungdomstjenesten være åpen, og deltakerne skal møte trygge og positive ungdomsledere. I tillegg skapes det en forventning til ungdommene om å møte til et avtalt tidspunkt. I motsetning til andre tilbud i kommunen, har aktivitetene i ungdomstjenesten vært åpne gjennom ferier. Dette har vært en bevisst strategi for å ivareta ungdommer som på grunn av sosiale eller økonomiske begrensninger, ellers ikke ville hatt mulighet til å delta på turer og liknende opplevelser i skoleferiene. For enkelte ungdommer var selve aktiviteten en motivasjonsfaktor til å møte opp på *BeFriends*, mens det sosiale samværet spilte en større rolle etter hvert som gruppen ble bedre kjent, slik som denne ungdomslederen fortalte:

... spesielt for noen med aktiviteter som f.eks. lazertag – noen har dårlig økonomi og har ikke råd til slike aktiviteter. Har vært bra at de kan få oppleve dette gjennom ungdomstjenesten.

Selv om *BeFriends* har tilbudt mange spennende aktiviteter, understreker ungdomslederne at en sentral del av tjenesten er det sosiale «på huset» og det å skape gode samtaler rundt ulike tema som opptar tenåringene, slik som denne ungdomslederen forteller:

Men jeg har også veldig sans for når vi er på huset, ser filmer, gjerne med noen temaer, får noen samtaler. Men litt vanskelig at noen ikke liker det, mens andre liker det – men har fått gode samtaler i gruppen. Tror dette er viktig. Så da får vi tåle at noen av ungdommene kanskje synes det er kjedelig å være «på huset» i utgangspunktet. Men så ser vi at de trives med det likevel.

Intervjupersonen fra barnevernet mente også at aktiviteter kan være en viktig motivator for å delta i *BeFriends* i begynnelsen, til tenåringene blir trygge og har bygget relasjoner med de andre i gruppen:

... først er det veldig gøy med aktivitet, og så kom det sosiale etter hvert. Jeg tror det er lurt å ha slike aktiviteter for å dra ungdommer med, det er ikke alle i den alderen det er like lett å få med på ting.

Det er helt fantastisk! Alt det de finner på at aktiviteter og at de får være med på. De gjør jo så mye forskjellig, hver gang er det noe nytt og gøy. (...) Tenker også at

disse aktivitetene er et fantastisk utgangspunkt for å jobbe med disse tingene med ungdommer. En motivasjon til å være med i gruppen, så etter hvert vil motivasjonen ikke bare handle om kule aktiviteter, men også relasjoner som er laget der da. Vennskap, eller møte de han har blitt kjent med i gruppen.

Oppmøtet på aktivetskvaldene har vært varierende gjennom hele prosjektperioden, og våre data indikerer at dette i første del av prosjektperioden hang sammen med utfordringene knyttet til rekruttering og samarbeid med kommunen. Siste 1,5 år har dette fungert bedre, og en gjeng på 5–10 deltagere har vært mer fast på tilbudet. Ungdomslederne opplever at det har vært en utvikling i gruppen i året som har gått, og at de har fått jobbet aktivt med en del utfordringer i gruppen. Ulike ungdomsledere fortalte følgende fra sine erfaringer med tenårings-gruppen:

Opplever det fint å være med dem, god dynamikk i gruppen, har jobbet litt ekstra med noen i forhold til hvordan de snakker med hverandre – noen rakker ned på hverandre.

Det fungerer veldig fint å lage mat sammen, og de blir flinkere og flinkere til å hjelpe hverandre.

Aktivitetene er forskjellige fra uke til uke, vi lar ungdommene være med å bestemme litt, gjøre det de har lyst til (...)

Overnattingsturer – mulighet for etablering av vennskap

Overnattingsturer i prosjektperioden har bestått av én utenlandstur til Portugal, noen hytteturer og overnatting på ulike leirsteder i noen skoleferier. Ved oppstart av prosjektet var det planlagt at deltakerne i prosjektet skulle være med på jevnlig overnattingsturer. Dette har ikke vært realisert i like stor grad som planlagt, blant annet på bakgrunn av endret målgruppe, krav om samtykke fra foreldre og manglende interne strukturer for de ansatte i organisasjonen knyttet til timeføring og avlønning. Gjennom prosjektperioden er det utarbeidet interne rutiner, og flere turer er gjennomført mot slutten av prosjektperioden. Ansatte i prosjektet understreker likevel kommunikasjon med foreldre/foresatt som en vedvarende utfordring knyttet til å få realisert overnattingsturer.

Flere av tenåringene hadde aldri vært på overnatting borte fra familien før, og fikk i varierende grad tillatelse av foresatte til å være med på overnattingsturer i prosjektet. Ansatte i prosjektet har gjennom datainnsamlingen gitt uttrykk for at det særlig har vært utfordrende å få kontakt med foresatte som ikke har norsk som morsmål. Dette på tross av gjentatte forsøk om å få til et godt samarbeid. Overnattingsturene ble derfor tilrettelagt med det som utgangspunkt, og har i all hovedsak blitt arrangert i nærområder med mulighet for transport hjem på kveldene og ellers ved behov.

De fleste turene er lagt til skoleferier for ungdommene, dette særlig med tanke på at ungdommene i målgruppen ofte ikke deltar på andre sosiale arenaer og har behov

positive opplevelser i feriene. En ungdomsleder ga uttrykk for at turene hadde vært svært positivt for ungdommene og en viktig del av tilbudet:

Det har vært gull. Noe av det viktigste for gruppen. Har hatt stor betydning. Det har skjedd mye med de som har vært med. Noen har blomstret veldig og fått et kjempe vennskap i etterkant. (...) Spesielt på siste turen har vi fått veldig gode tilbakemeldinger. De bruker ikke ord som «jeg har utviklet meg» osv., men den ene ville gjerne bo på (leiren) 1 år. Indirekte så uttrykker en del av dem at (turen) hadde vært viktig for dem.

Ungdomslederne forklarte videre hvorfor de opplevde at turene hadde vært sentrale for denne målgruppen og den utviklingen de hadde sett iblant disse ungdommene:

Tror det er at man har tid til å være sammen over tid. Faller til ro. De som er nervøse og gruer seg bruker tid på dette i begynnelsen, og på en tur rekker de å falle til ro. De har de voksne rundt seg med mer tid til den samtalen de trenger, enn på en aktivitetsekveld.

Ungdommer med angst, det ser man den første dagen – og kanskje er de motvillig til å snakke med de andre, men så den andre dagen da begynner de å komme litt ut av skallet og plutselig er de med på aktivitet eller likende med de andre.

Kontakt med andre klubber/fritidsaktiviteter

I første halvdel av prosjektet (1,5 år) hadde prosjektkoordinator (P1) og ungdomslederne noe kontakt med andre klubber og fritidsaktiviteter. Blant annet med en klatreklubb og en bokseklubb, der de hadde konkrete forsøk på å få en ungdom inkludert i en annen fritidsaktivitet. Videre fikk de på plass et musikkprosjekt som ungdommene deltok i. Noen ungdommer ønsket å komme inn i andre aktiviteter, mens andre ikke var så interessert i det. En prosjektkoordinator fortalte om en ungdom de hadde fått inn i en annen aktivitet:

Det var jo en xx (ungdom) som vi klarte å få inn i den aktiviteten hen hadde lyst å gå på.

Prosjektkoordinator i første del av prosjektet benyttet seg av eget nettverk og bekjenskaper for å få på plass ulike kontakter og aktiviteter. I andre halvdel av prosjektperioden, har det vært lite eller ingen kontakt med andre klubber og fritidsaktiviteter. I denne fasen av prosjektarbeidet har ulike aktiviteter som deltakelse i teateroppsetning, svømming, klatrekurs, trampolinpark, frisbeegolf o.l. blitt utprøvd.

Det har vært ulike forståelser og oppfatninger i prosjektgruppen av betydningen av å arbeide for å få ungdommene inn i andre fritidsaktivitetene enn den ungdomstjenesten i A-larm tilbyr. Datainnsamlingen avdekker ulike forståelse på dette punktet, slik som denne ungdomslederen gir uttrykk for:

Trodde målet var å få en fin gruppe for ungdommene, ikke at målet var å få dem ut i andre aktiviteter. Har ikke vært tydelig, ikke noe de snakket om.

Datainnsamlingen avdekket også at denne delen av målsettingen ikke var like uttalt blant ungdomslederne i siste del av prosjektet som i første del av prosjektet.

Kommunen er tydelig på at denne delen av målsettingen med aktivitetstilbudet i ungdomstjenesten er svært sentral for ungdommene/tenåringene det gjelder:

De (A-larm) må lande litt mer tydeligere hva de vil videre. Vi har vært tydelige på at ungdommene skal ut i videre aktivitet. Vi har tenkt det, så har det variert i A-larm om de har hatt fokus på det eller ikke. At de må bli tydeligere på dette. At ikke ensomme kommer inn og bare blir der (i A-larm) hele tiden. (...) Tenker når en starter opp med ensomme tenåringer, ta de med ut på aktiviteter, invitere inn folk som presentere ting/ordinære aktiviteter eller andre grupper, som ungdommene har nevnt de har lyst til å gjøre/prøve ut.

Hvorvidt de ansatte i prosjektet målbevisst har arbeidet for å følge ungdommene inn i andre aktiviteter i samarbeid med andre aktivitetstilbud varierte gjennom prosjektperioden. En av grunnen som nevnes for at denne delen av målsettingen ikke har blitt realisert, er inntoget av COVID-19 i mars 2020, slik som prosjektkoordinator i A-larm forklarer det:

.... jeg synes det litt med korona og alt, det her jo begrenset oss litt. Vi har jo snakket om å få de videre inn i andre organisasjoner eller aktiviteter da. Vi har snakket om å kunne dra til Vision og andre aktiviteter for å vise dem andre aktiviteter i byen. På biblioteket, på andre organisasjoner og tilbud. Som de kanskje kunne ønsket å være med på etter hvert. Men så har korona-situasjonen gjort dette umulig

En annen grunn som ble nevnt av ansatte i A-larm var at enkelte av deltakerne trengte mer tid i *BeFriends* før de var klare for å gå inn i nye aktiviteter.

Caffè Latte Praten

Høsten 2019 etablerte A-larm et tilbud de valgte å kalle *Caffè Latte Praten* som et ledd i utviklingen av en ungdomstjeneste i A-larm. Dette er et drop-in-tilbud på mandager kl. 17–19.30 for unge voksne fra 18 år og oppover. Tenåringer fra *BeFriends* kan etter hvert delta i dette tilbudet fra de fyller 18 år. Tilbudet inngår som en del av ungdomstjenesten i A-larm Ung, og bidrar til et bredere spekter av A-larms tilbud til ulike brukergrupper, slik som koordinator forklarer:

*Det har jo ikke vært slik enda at ungdommer i ungdomsprosjektet kommet over til Caffè Latte Praten, de er ikke blitt 18 år. Men det er jo et håp om at de kan begynne der etter hvert. Vi har foreldre-barn-gruppen, der er to barn vi kan ta inn i ungdomsgruppen. Vi har alle aldersgrupper slik at vi kan være med å fange dem opp. Slik sett er Caffè Latte Praten et kjempefint tilbud som en videreføring når de blir for gamle for *BeFriends*.*

5.2.2 Foreldresamarbeid

Hvilket behov det har vært for foreldresamarbeid i prosjektet har vært ulikt ut ifra endringer i målgruppen. Det var ikke tydelige rutiner på dette ved oppstart av prosjektet, noe som har kommet på plass i siste del av prosjektperioden. P1 forteller at de hadde spesielt tett foreldresamarbeid rundt én ungdom som deltok i aktivitetene til ungdomstjenesten den første tiden. I første fase av prosjektet var dette et arbeid som ungdomslederne oppfattet hørte til under P1 sitt ansvar.

I siste del av prosjektet har behovet for foreldresamarbeid økt i takt med endret målgruppe for arbeidet. Deltakerne er yngre (13–15 år) og hovedvekten av ungdommene kommer fra familier av utenlandsk opprinnelse, noe i enkelte tilfeller har ført til språkbarrierer i samarbeidet med foreldre/foresatte. Ungdomslederne og prosjektkoordinator fortalte også at det har vært en utfordring å få kontakt med foreldre til deltakerne. Dessuten ønsket ikke alle tenåringene at lederne i ungdomstjenesten skulle ta kontakt med foreldrene deres. Det var spesielt i forbindelse med arrangement av turer med overnatting at kontakt med foreldrene var viktig, da de måtte gi sitt samtykke til barnas deltakelse. Det har vært vanskelig å få kontakt med foresatte til tenåring med innvandrerbakgrunn, og er noe det ble jobbet mye med i siste del av prosjektperioden, slik som denne ungdomslederen forteller:

Har vært utfordrende å få tak i foreldrene, spesielt de utenlandske.

Men nå er det jo den biten med å få kontakt med foreldre og få godkjenning. Jeg er veldig.. jeg vil ikke ta med meg disse ungdommene uten underskrift fra foreldrene. Og liksom, at de har pakket med seg riktig utstyr og disse tingene.

5.2.3 Omfang av tilbud

Blant ungdommene har det vært stor grad av tilfredshet rundt aktivitetene som er gjennomført. Likevel har flere av ungdommene ytret ønske om et utvidet tilbud dvs. flere dager i uken. Ungdomslederne på sin side har hatt et ønske om ytterligere kontakt med ungdommene gjennom uken og mer kontinuitet i oppfølgingen. Behov for videre oppfølging av ungdommene når de har forlatt gruppen, har også blitt spilt inn som forslag til videreutvikling av eksisterende aktivitetstilbud. Ulike modeller for oppfølging utover torsdagsaktivitetene har vært diskutert i prosjektperioden, (en form for mentoroppfølging, eller at ungdomslederne følger ungdommene til ulike ordinære aktiviteter) men har ikke blitt utprøvd.

5.2.4 Ungdomstjenesten under pandemien

COVID-19 pandemien og påfølgende smitterestriksjoner førte til stenging av skoler og langvarig fysisk isolasjon for barn og ungdommer i Norge fra mars 2020. For å opprettholde kontakten med ungdommene under pandemien, måtte ungdomslederne finne nye måter å nå ut til ungdommene på. Kontakten med ungdommene var hovedsakelig gjennom kommunikasjonsappen Messenger, både individuelt og som gruppesamtaler. I gruppen var det mye kontakt ungdommene imellom i form av videosamtaler, chatt og spill. Enkelte av ungdommene var noe vanskelige å få tak i, de ble

da kontaktet gjennom andre medier og på telefon. Ungdomslederne hadde telefonsamtale med samtlige av ungdommene, også som en form for ekstra oppfølging til de som hadde særlig behov for dette. Kontakten som ble opprettet under smittevernsrestriksjonene, ble også opplevd som positiv for videre relasjons- og tillitsutvikling, slik denne ungdomslederen forteller:

Det er ikke alt de vil dele med hele gruppen, så jeg tror disse samtalene har vært veldig nyttige, og jeg har blitt bedre kjent med noen av ungdommene. Opplever at ungdommene ble mye tryggere på meg etter dette.

Ungdomslederne opplevde ungdommenes reaksjoner på COVID-19 og smittetiltakene som svært variert. Flere av ungdommene ga uttrykk for at skolearbeidet var vanskelig utenfor skolen og de slet med det faglige. Andre ga uttrykk for at det var vanskelig å være hjemme og at de savnet det å møte jevngamle. Et par av ungdommen ga uttrykk for at de synes det var behagelig å ikke måtte gå på skole, men savnet det sosiale. Aktiviteten i prosjektet startet opp igjen med fysiske møtepunkt i april 2020, det ble da arrangert turer og aktiviteter der det var mulig å ivareta smittevern. Intervjupersonene ga uttrykk for at det var stor gjensynsglede blant ungdommene og lederne og godt oppmøte på aktivitetene.

Det kommer også frem at fleksibiliteten i prosjektet oppleves som særlig fordelaktig i denne perioden, ettersom prosjektform gjorde det mulig å endre strukturen og tilrettelegge aktiviteter relativt raskt for å opprettholde kontakten med ungdommene i en utfordrende tid. I tillegg vektlegges det både fra prosjektkoordinator og ungdomsledere at en viktig del av oppfølgingen i månedene etter pandemien brøt ut, var å holde deltakerne oppdatert på smittevernregler og å oppfordre dem til å følge reglene.

5.2.5 Oppsummering

A-larm har opparbeidet seg kompetanse og erfaring i arbeid med ungdommer gjennom prosjektperioden. Både når det gjelder direkte samhandling med ungdommer, men også knyttet til utvikling av formelle rutiner og samarbeidsstrukturer knyttet til slikt arbeid. Ulike målgrupper og varierte aktiviteter har blitt testet ut gjennom prosjektperioden. Det blir også vektlagt at de unge har medvirket i både planlegging og gjennomføring av aktivitetene. Rekruttering av deltakere har tidvis vært utfordrende, særlig gjennom først del av prosjektet. Ungdommene sier deres erfaringer fra å være med i prosjektet er gode. Målet med de ulike aktivitetene har vært å bidra til gode opplevelser og erfaringer for deltakerne, og som motivasjon for å komme inn i andre ordinære fritidstilbud. Fokuset i aktivitetene har vært på det sosiale, hvordan bygge vennskap og hvordan være en god venn.

Det har vært ulike oppfatninger i prosjektgruppen knyttet til målsetning og betydningen av å arbeide for å få ungdommene inn i andre fritidsaktivitetene, og denne delen av prosjektet er det høstet lite erfaringer med.

Ungdomstjenesten har fulgt tenåringen tett opp under pandemien, og har gjennomført aktiviteter i henhold til smittevernregler i nesten hele denne perioden. Aktivitetene i

prosjektet har også vært åpne igjennom alle ferier, noe som har vist seg å være viktig for målgruppen.

5.3 Erfaring og læring av prosjektet

Fordelen med prosjektarbeid er muligheten til å gjøre seg både gode og dårlige erfaringer, om hva som fungerer og hva som ikke fungerer, og å lære av dette. Prosjektet *Utvikling av en ungdomstjeneste i A-larm* har vært et krevende prosjekt på flere måter. Flere ting har ikke gått som planlagt, utprøvinger har feilet, og det har vært gjennomført parallelt med både kommunesammenslåing og COVID-19. Dermed har prosjektarbeidet også medført mange nyttige og lærerike erfaringer for alle de involverte samarbeidspartene. Den mest sentrale læringen er:

- Betydningen av god forankring i kommuneledelsen og en formell samarbeidsavtale
  - o For å sikre kunnskap om behov og målgruppe
  - o For å sikre rekruttering og kjennskap til tilbud
- Betydningen av tydelige ansvarsområder og rollefordeling
  - o Internt i A-larm
  - o I samhandlingen mellom kommune og prosjekt
  - o Klar målsetting for ungdomstjenesten/prosjektarbeidet
- Betydningen av å tilby et fleksibelt og unikt tilbud
  - o Valg av målgruppe
  - o Størrelsen på gruppen
  - o Aktivitetene
- Betydningen av kompetanse og A-larms erfaringskunnskap

Vi ønsker å utdype denne læringen noe. Noe av læringen er også allerede utdypet i resultatdelen punkt. 5.1 og 5.2, og andre erfaringer blir utdypet i denne delen (5.3.).

5.3.1. Betydningen av god forankring i kommuneledelsen og signert samarbeidsavtale

En omforent erfaring fra prosjektsamarbeidet er at et tettere samarbeid med kommunen allerede i søknadsarbeidet ville kunne bidratt til at prosjektarbeidet i større grad ble rettet inn mot kommunens erfarte behov blant ungdommer i kommunen. Et slikt samarbeid ville trolig fått betydning for valg av målgruppe, hvilke aktuelle personer i ulike deler av kommunen som ble koblet på prosjektet, samt at kommunen kunne informert om tilbudet internt i egen organisasjon. En formell avtale mellom partene kunne også bidratt til at kommunalt ansatte benyttet seg av tilbudet i større grad.

Videre kunne en forpliktende samarbeidsavtale med kommunen lagt til rette for et utvidet samarbeid med aktuelle instanser i kommunen, og trolig bidratt til en enklere rekrutteringsprosess fra oppstarten av prosjektarbeidet jfr. 5.1.

5.3.2 Betydningen av tydelig definering av ansvarsområder og rollefordeling

Det har vært usikkerhet og ulike oppfatning av hvilke roller de forskjellige aktørene i prosjektet skal ha. Dette gjelder både internt i A-larm og i samarbeidet mellom A-larm og kommunen. En ansatt i A-larm ga uttrykk for at roller og interne avklaringer i A-larm endret seg mye ut fra hvem som var ansatt i prosjektet til enhver tid, og ettersom det var utskiftninger i løpet av prosjektperioden ble dette noe forvirrende:

... det er veldig personavhengig av hvem som er i de ulike rollene.

Rolleavklaring, ansvarsfordeling og en tydeligere plan for samarbeidet før oppstart av prosjekt, vektlegges som tre sentrale elementer som bør ligge til grunn for å lykkes i prosjekter der tjenesteutvikling er en målsetting.

Fra både A-larm og forskningsinstituttet NORCE har det vært utskiftninger av personal, blant annet grunnet sykemeldinger og permisjon, dette har i sin tur ført til utfordringer med kontinuitet og videreutvikling av prosjektet. En tydeligere rolleavklaring mellom NORCE og A-larm tidlig i prosessen, ville også trolig vært en fordel for utviklingen av samarbeidet. Gjennom prosjektperioden har det vært utfordrende å finne en omforent forståelse av målsetningen for prosjektarbeidet. Dette henger trolig sammen med utskifting av ansatte i ulike roller og funksjoner, samt uavklarte informasjonslinjer i prosjektet.

En viktig del av arbeidet for A-larm har vært å utarbeide rutiner og legge til rette for en solid organisering av arbeidet med tilbudet til ungdommene. Dette har bidratt til nye erfaringer og kunnskap i organisasjonen.

5.3.3 Betydningen av å tilby et fleksibelt og unikt tilbud

Tilbudene *BeFriends* og *Caffè Latte Praten* som er utviklet gjennom dette prosjektarbeidet, er begge lavterskeltilbud. På *Caffè Latte Praten* kan de som er kjent med tilbudet droppe inn etter behov. Her får de mulighet til å få en kopp kaffe og delta i samtaler med gruppen som ledes av en av ungdomslederne i A-larm.

Når det gjelder *BeFriends* er det utviklet et samarbeid med barneverntjenesten og sosiallærere ved to ungdomsskoler, som kan kontakte prosjektkoordinator i A-larm for å få tenåringer inn i tilbudet. Intervjupersonen fra barnevernet ga uttrykk for at de ser et behov for slike tjenester for ungdom som havner utenfor, og understreker at en av fordelene med tjenesten er at ungdommene kan komme inn i tilbudet raskt og uten henvisning:

*Det er for få tilbud, jeg vet at det finnes tilbud, men da må man gjerne kvalifisert på en eller annen måte og da er det alltid noen som havner utenfor. (...) Det er det som er bra med *BeFriends*, det er til ungdommer som faller litt utenfor. Det er ikke regi av sykehuset, så det trengs ikke noe henvisning eller andre kriterier. Det er mer lavterskel, og at dette er positivt da.*

Denne erfaringen blir også nevnt fra annen ansatt i kommunen:

Fordelene er den korte veien inn. Jeg ser en ungdom ser han trenger noe nå, tar en tlf. så fiks, fiks (så har hen et tilbud).

5.3.4 Betydningen av fagkompetanse og erfaringskunnskap

A-larm har spisskompetanse på erfaringskunnskap, men de har også ansatte med fagkompetanse. I utviklingen av en ungdomstjeneste erfarte prosjektmedarbeiderne at det var behov for både fagkompetanse og erfaringskompetanse. En av ungdomslederne svarte følgende på hva hen tenkte var viktig kunnskap og kompetanse inn mot målgruppen:

Blanding av trygge, gode voksne med masse kunnskap om å takle ungdommer.

På spørsmål om hvordan de benyttet sin erfaringskompetanse, svarte en av ungdomslederne følgende:

Det har for min del vært ulikt fra ungdom til ungdom. Jeg tror man automatisk bruker sine erfaringer uten å være så bevisst på det. Har også noen ganger brukt dem bevisst slik at tenåringene ikke skal føle seg alene om det (dvs. erfaringer de har/deler), og at det kan normaliseres.

En annen ungdomsleder etterlyste den faglige biten i arbeidet med ungdommene. Denne mente at det er behov for fagkunnskap fordi det er andre forventninger til ungdomslederne i *BeFriends* enn for eksempel til en fotballtrener:

Dette er noe annet enn et fotballag. Har gått ut mot barnevernet og sagt at vi kan ta imot barn som sliter. Hvis det er to eller flere som er stille eller havner litt utenfor i et barnekor, da er det ikke sikkert at lederen har mulighet eller skal ta tak i dette. DET er forskjellen, i denne gruppen skal ungdomslederne være der for dem. Skal ta en prat om de ønsker det og legge til rette mer (...)

Gjennom prosjektperioden hadde prosjektkoordinator gjort seg noen erfaringer med hva som fungerte overfor tenåringene, og gav uttrykk for følgende tanker om hvordan fag og erfaring kan forenes i et slikt ungdomsarbeid:

Jeg vil har to unge ungdomsledere, og så en flink litt eldre koordinator, men som også var med sammen med ungdommene annen hver gang eller tredje hver gang. Da hadde dette vært vellykket. En med varme for ungdom og varme for mennesker, et godt mennesker, og fagkunnskaper – kunnskap om ungdommer og kunnskap om systemet/det offentlige.

Denne erfaringen støttes av prosjektkoordinator:

Blanding av yngre og eldre ungdomsledere og ledere av begge kjønn av har vært god.

Flere av informantene erfarte at det var viktig at ungdomslederne representerte ulike kjønn, alder og egen erfaring- og fagkunnskap. Intervjupersonen fra barnevernet svarte følgende på spørsmål om betydningen av kunnskap og kompetanse i et slik prosjekt:

Viktig at vi har tydelig og trygge voksne, det har vært viktig for min ungdom. Og at det har vært nulltoleranse for mobbing og rasistiske utsagn. At de voksne jobber med begge, både de som mobber og de som blir mobbet. For det som kommer til uttrykk er jo ofte hvordan de har det, så viktig å se begge sidene her og ha muligheten til å se det som ligger under. Det er jo gjerne det de sliter med som kommer til uttrykk i gruppen. Viktig med kompetente folk.

Den samme intervjupersonen uttrykte følgende om erfaringskompetanse:

Fordelene tenker jeg er at man har mye kompetanse, både fag og erfaring. Og at dette er viktige egenskaper i det å skape relasjoner og møte ungdommene. Tenker at det handler i bunn og grunn mye av de sammen tingene som fører til det å stå utenfor da. Og dette med å lære seg å forholde seg i relasjoner.

Tilbudet som ble utviklet var svært fleksibelt, og hadde tilbud om mange ulike aktiviteter. Vi har allerede beskrevet hvor viktig aktivitetene er for motivasjonen til tenåringene som har benyttet seg av BeFriends. Intervjupersonen fra barnevernet var svært fornøyd med tilbudet:

Det er helt fantastisk! Alt det de finner på at aktiviteter og alt de får være med på. De gjør jo så mye forskjellig, hver gang er det noe nytt og gøy. (...) Hen har gledet seg enormt. Dette med å ha med trygge voksne tror jeg er veldig viktig.

Den ansatte i barnevernet var opptatt av at aktivitetene i tilbudet var gode, samt at tilbudet gav gode mulighetene for å etablere relasjoner med andre ungdommer og med trygge voksne.

6. Konklusjon og anbefalinger

I denne rapporten har målet vært å belyse ulike deler av samarbeidet om å utvikle en ungdomstjeneste i A-larm.

Etter ulike utprøvinger i starten av prosjektet, ble målgruppen for ungdomstjenesten spisset til tenåringer med lite nettverk i alderen 13–15 år. Som et direkte resultat av prosjektet, har A-larm utviklet *A-larm Ung*, som er en egen underavdeling i A-larm. *BeFriends* og *Caffè Latte Praten* er to tilbud rettet mot ungdommer i alderen 13–20 år som har vokst frem gjennom utviklingen av ungdomstjenesten i A-larm.

I prosjektperioden har det blitt etablert et tjenestetilbud til en målgruppe som kommunale aktører mener det er behov for. Samarbeidspartene erfarer at tilbudet i A-larm er unikt, fleksibelt og tjenlig for de ungdommene det er rettet mot. Tilbakemeldingene fra ungdommene selv og andre rundt dem er positive. Mange har erfart en personlig utvikling, noen har fått nye venner og har gjort seg erfaringer med aktiviteter og turer som de tidligere ikke hadde erfaringer med. Et samlet datamateriale indikerer at A-larm Ung sine tilbud som *BeFriends* og *Caffè Latte Praten* er tilbud som kan bidra til at ungdommer i større grad integreres i det ordinære samfunnet, og unngår ekskluderende mekanismer.

Gjennom prosjektperioden har A-larm etablert et nettverk av sentrale kontaktpersoner som arbeider med ungdom/tenåringer. Kontaktpersonene er fordelt i Kristiansand kommunes ungdomstjeneste, barneverntjeneste og ungdomsskoler i nærmiljøet.

Våre erfaringer fra prosjektarbeidet sammenfaller i stor grad med Melby et. al. (2017, s. 60–64) sine ti suksesskriterier for å lykkes i utvikling av tverrsektorielle tiltak for utsatte barn og unge (jfr. 3.3 s. 17). Under har vi oppsummert de mest sentrale erfaringene fra utviklingsprosjektet, som også kan være viktige å ta i betraktning ved utvikling av tilsvarende tilbud i andre kommuner:

- I utviklingssamarbeid mellom offentlig og frivillig sektor er det viktig at representanter fra begge parter involveres så tidlig som mulig.
- Det bør være en formell samarbeidsavtale på plass før utviklingsarbeidet starter opp.
- Samarbeidspartnerne bør så tidlig som mulig gjøre en tydelig ansvars- og oppgavefordeling i utviklingsarbeidet.
- Klare ansvars- og rolleavklaringer internt i gjennomføring og driften av aktivitetstilbud er sentralt.
- Der hvor flere samarbeidspartnere er involvert i utviklingsarbeidet, er det viktig å sikre god informasjonsflyt mellom partene og ha jevnlig møtepunkt.

Kunnskap om de ulike samarbeidspartene innad i prosjektgruppen er sentralt for et godt samarbeid.

- God kunnskap om målgruppen er viktig for å utvikle et tilpasset og fleksibelt tilbud. Kompetanseheving i implementeringsfasen vil derfor være fordelaktig ved utvikling av et nytt tilbud.
- Arbeid for å sikre at partene har en felles forståelse av målsetningen for prosjektet tidlig i implementeringsfasen, vil kunne bidra til å skape forutsigbarhet og effektivitet i samarbeidet.
- Arbeid for å bringe ungdommene ut i andre aktivitets-/fritidstilbud er sentralt for ungdommenes videre inkludering utover endt prosjektperiode.
- Det kan være en fordel å ha ungdomsledere med ulik fag- og erfaringskunnskap, kjønn og alder.

7. Referanser

Ahlborg, M. G., Svedberg, P., Nyholm, M., Morgan, A., & Nygren, J. M. (2019). Into the realm of social capital for adolescents: A latent profile analysis. *Plos one*, *14*(2), e0212564.

Bakken, A. (2019). *Ungdata 2019: Nasjonale resultater*. (NOVA Rapport 9/2019). OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/2252>

Bakken, A. (2020). *Ungdata 2020: Nasjonale resultater*. (NOVA Rapport 16/2020). OsloMet. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6415>

Borg, M. & Kristiansen, K. (2009). *Medforskning – å forske sammen for kunnskap om psykiske helse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Deighton, J., Lereya, S. T., Casey, P., Patalay, P., Humphrey, N., & Wolpert, M. (2019). Prevalence of mental health problems in schools: poverty and other risk factors among 28 000 adolescents in England. *The British Journal of Psychiatry*, *215*(3), 565–567.

Eimhjellen, I., & Loga, J. M. (2017). *Nye samarbeidsrelasjoner mellom kommuner og frivillige aktører: Samskaping i nye samarbeidsforhold?* Rapport fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. <http://hdl.handle.net/11250/2592124>

Eriksson, M., Wimelius, M. E., & Ghazinour, M. (2019). 'I stand on my own two feet but need someone who really cares': Social networks and social capital among unaccompanied minors for becoming established in Swedish society. *Journal of Refugee Studies*, *32*(3), 372–396.

Evenshaug, O. & Hallen, D. (1981). *Barne- og ungdomspsykologi*. Fabritius 2. utg. 3. oppl.

Guribye, E. & T. S. Mydland (2019). *Portalen: Samskaping i rusomsorgen*. (Rapport 18/2019). Norwegian Research Centre (NORCE). <http://hdl.handle.net/11250/2622200>

Heradstveit, O., Skogen, J. C., Bøe, T., Hetland, J., Pedersen, M. U., & Hysing, M. (2018). Prospective associations between childhood externalising and internalising problems and adolescent alcohol and drug use: The Bergen Child Study. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, *35*(5), 357–371.

Heimburg, D. V., & Hofstad, H. (2019). *Samskaping som samarbeids- og styringsform for kommunenes folkehelsearbeid: Hva vet vi? Hva er utfordrende? Og hvor går vi videre?* (NIBR-rapport 2019:11). <https://hdl.handle.net/20.500.12199/1328>

Helse- og omsorgsdepartementet (2011). Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven). LOV-2011-06-24-29. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet

Jacobsen, S. E., Andersen, P. L., Nordø, Å. D., Sletten, M. A., & Arnesen, D. (2021). *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter*. Rapport fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. <https://hdl.handle.net/11250/2728534>

Jacobsen, D. I. (2000). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Høyskoleforlaget.

Karlsson, B., & Krane, V. (2020). *Ung Arena Telemark – nye møteplasser for samarbeid med ungdom om å skape bedre psykisk helse og livskvalitet*. (SFPR Rapport 4/2020). <https://hdl.handle.net/11250/2685840>

Kommuneplan (2020). *Sterkere sammen – Kristiansand mot 2030. Kommuneplanens samfunnsdel 2020–2030. Vedtatt i bystyret 23. september 2020*. https://www.kristiansand.kommune.no/contentassets/a24ef3a9861b4fdab0d2f208d3d7bceb/15.10.20_kristiansand-kommune---rev.-rapp.-samfunnsdel-komm.plan_06.10.20.pdf

Loades, M. E., Chatburn, E., Higson-Sweeney, N., Reynolds, S., Shafran, R., Brigden, A., ... & Crawley, E. (2020). Rapid systematic review: the impact of social isolation and loneliness on the mental health of children and adolescents in the context of COVID-19. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*.

McNiff, J. (2013). *Action research: Principles and practice (3. Utg.)*. London: Routledge.

McPherson, K. E., Kerr, S., McGee, E., Morgan, A., Cheater, F. M., McLean, J., & Egan, J. (2014). The association between social capital and mental health and behavioural problems in children and adolescents: an integrative systematic review. *BMC psychology*, 2(1), 1–16.

Melby, L., Kaasbøll, J., Ådnanes, M., Kasteng, F., & Ose, S. O. (2017). *Evaluering av samhandlingstiltak rettet mot utsatte barn og unge. Suksesskriterier og barrierer på veien mot mer helhetlig tjenestetilbud*. (SINTEF Rapport: 00418). https://www.sintef.no/globalassets/sintef-teknologi-og-samfunn/rapporter-sintef-ts/rapport_evaluering-samhandlingstiltak_endelig-22.9.17-003.pdf

Meld. St. 19 (2014–2015). *Folkehelsemeldingen: Mestring og muligheter*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-2014-2015/id2402807/>

Meld. St. 19 (2018–2019). *Folkehelsemeldinga – Gode liv i eit trygt samfunn*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/84138eb559e94660bb84158f2e62a77d/nn-no/pdfs/stm201820190019000dddpdfs.pdf>

Meld. St. 26. (2014–2015). *Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet*. Helse- og omsorgsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/d30685b2829b41bf99edf3e3a7e95d97/no/pdfs/stm201420150026000dddpdfs.pdf>

Morgan, D.L. (1998). *The focus group guidebook*, California: SAGE publications

Morgan, D.L. (1997). *Focus Groups as Qualitative Research*: Sage Publications Inc. Thousand Oaks.

Mydland, T. S. & Ekberg, J. I. (2019). *Erfaring og fag på same lag. Aksjonsforskningsbasert utvikling av rus- og psykisk helse-tjenester*. «Tjenesteutvikling ved ulike former for samarbeid». Støkken A. M. (Ed.). Fagbokforlaget.

Opinion. (2020, 21. oktober). *Ensomheten øker kraftig blant de unge*. Norsk koronamonitor, Samfunn. <https://opinion.no/2020/10/ensomheten-okker-kraftig-blant-de-unge/>

Ose, S. O., & Kaspersen, S. L. (2020). *Kommunalt psykisk helse- og rusarbeid 2020: Årsverk, kompetanse og innhold i tjenestene*. (SINTEF Rapport 01034). <https://hdl.handle.net/11250/2719172>

Reason, P., & Bradbury, H. (2008). Concluding reflections: whither action research. *Handbook of Action Research*. SAGE publications.

Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse. Kvalitative metoder i samfunnsfag*. Universitetsforlaget.

Riksrevisjonen (2015). Riksrevisjonens undersøkelse av offentlig folkehelsearbeid. Dokument 3:11 (2014–2015). Oslo: Riksrevisjonen.

Seland, I., Andersen, P. L. & Eriksen, I. M. (2021). *Fritidsklubber i det lokale folkehelsearbeidet. Sluttrapport*. (NOVA Rapport: 1:2021). <https://hdl.handle.net/20.500.12199/6507>

Skogen, J. C, Smith O. R. F., Aarø, L. E., Siqveland, J. & Øverland, S. (2018). *Barn og unges psykiske helse: Forebyggende og helsefremmende folkehelse tiltak. En kunnskapsoversikt*. Rapport 2018. Folkehelseinstituttet.

Torring, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2019). Transforming the public sector into an arena for co-creation: Barriers, drivers, benefits, and ways forward. *Administration & Society*, 51(5), 795–825.

Twenge, J. M. (2017). *Have smartphones destroyed a generation*. The Atlantic.

Twenge, J. M., Joiner, T. E., Rogers, M. L., & Martin, G. N. (2018). Increases in depressive symptoms, suicide-related outcomes, and suicide rates among US adolescents after 2010 and links to increased new media screen time. *Clinical Psychological Science*, 6(1), 3–17.

Ung Arena Oslo. (2020) *Ung Arena Modellbeskrivelse*. <https://www.ungarenaoslo.no/wp-content/uploads/2020/03/Ung-Arena-modellbeskrivelse-orginal.pdf>

Warhuus, S. A. (2020). *Evaluering av perspektiv et ung-til-ung-prosjekt i Uteseksjonen i Oslo*. (KoRus-Oslo). https://korusoslo.no/wp-content/uploads/2020/08/KORUS_Rapport_Brobyggerene_Orig-Trykkefil.pdf

NORCE Norwegian Research Centre AS
www.norceresearch.no